

INITIATIE VAKDIDACTIEK MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN

JAARTAAK 'DEBATING'

Academiejaar 2023-2024

Noor Mertens, Soumaya Bouchaala en Marie De
Rick

Prof. dr. T. Valcke & Prof. dr. T. Decorte
Praktijkassistenten J. Bekaert, B. Broidioi, E. Haerens, A.
Ingels, J. Sanctobin & G. Snoeck

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Inzagerecht	4
Voorwoord	5
1. Vooronderzoek	6
1.1. Kritische analyses formats	6
Freeze & Go.....	6
Debat op voeten.....	8
Estafettespeech.....	10
1.2. Reflectie formats	11
1.3. Toetsen van format aan Debagora.....	13
Freeze en go!.....	13
Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren.....	14
Module 2: Debatvragen formuleren	14
Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen	14
Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen	14
Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen	15
Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren	15
Module 7: Een mening mondeling verdedigen	15
Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken	15
Debat op voeten.....	16
Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren.....	16
Module 2: Debatvragen formuleren	16
Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen	16
Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen	16
Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen	17
Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren	17
Module 7: Een mening mondeling verdedigen	17
Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken	17
Estafettespeech.....	17
Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren.....	17
Module 2: Debatvragen formuleren	18
Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen	18
Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen	18
Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen	18
Module 7: Een mening mondeling verdedigen	19
Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken	19
1.4. Reflectie interviews	20
1.5 Reflectie bijgewoonde debatten	21
2. Debat op voeten	23
2.1. Inleiding	23
MOTIVATIE	23
DOEL:.....	23
THEMA	24

2.2. Lesvoorbereiding	25
3. Reflectieverslag	44
4. Bijlagen.....	45
4.1. Bijlage 1: Analyse van een debat	45
Openingscollege politicologie	45
Hoe kunnen we de politiek redden (3/10) - bijgewoond door Marie De Rick.	45
Openingscollege politicologie	46
Hoe kunnen we de politiek redden (03/10)	46
4.2. Bijlage 2: Interviewleidraad	49
4.3. Bijlage 3: interviews.....	50
Interview door Noor Mertens	50
Interview door Soumaya Bouchaala.....	53
Interview door De Rick Marie.....	56
4.4. Bijlage 5: extra materiaal debat op voeten	60
4.4.1. Artikel Bart De Pauw	60
4.4.2. Artikel Nicolas Caeyers	63
5. Bibliografie	64

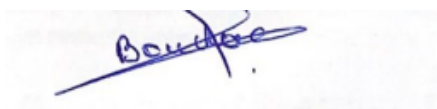
Inzagerecht

Ondergetekende, *Soumaya Bouchaala, Marie De Rick en Noor Mertens* geven hierbij toelating aan derden, niet-behorenden tot initiatie vakdidactiek maatschappijwetenschappen, om zijn/haar taak in te zien.

Datum en handtekening,

14/05/2024

Soumaya Bouchaala,

Marie De Rick,

Noor Mertens,

Dit lespakket mag vrij worden gedeeld en er mogen afleidingen van worden gemaakt, maar mag niet worden aangewend voor commerciële doeleinden.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Voorwoord

Tijdens de lessen van de vakdidactiek Maatschappijwetenschappen werd al snel het belang van leren debatteren in de klas onderstreept. Het is noodzakelijk dat jongeren leren hoe ze kunnen debatteren, kritisch kunnen denken, sterke argumenten kunnen opbouwen en naar andere kunnen luisteren. Daarom hebben we onderzocht hoe we debating kunnen integreren in de klas specifiek voor een derde graad doorstroom.

Ten eerste is er een vooronderzoek gebeurd, dit was belangrijk om inzicht te krijgen in het debatteren in het onderwijs. Hiervoor werden verschillende formats geanalyseerd, waaruit we een format kozen, debat op voeten, dat verder in deze bundel wordt uitgewerkt. Daarnaast zijn er ook enkele leerkrachten geïnterviewd om na te gaan hoe debating aanbod komt op school en in de lessen. Hierbij werd er vooral gefocust op wat leerkrachten zelf ervaren. Dit heeft ons dan ook in staat gesteld om in deze bundel rekening te kunnen houden met specifieke wensen en vereisten van leerkrachten.

Ten tweede is er effectief een lesvoorbereiding gemaakt met de informatie die er is verzameld in het vooronderzoek. Meer specifiek is er een lesvoorbereiding van 50 minuten gemaakt met het format 'debat op voeten'. Het centrale thema hierbij is grensoverschrijdend gedrag. Het bespreken van grensoverschrijdend gedrag kan leerlingen helpen om te begrijpen wat aanvaardbaar en onaanvaardbaar gedrag is in verschillende situaties. Maar evenzeer is het belangrijk dat leerlingen leren om grensoverschrijdend gedrag te herkennen, te rapporteren en te voorkomen. Dit helpt bij het ontwikkelen van respectvolle en verantwoordelijke volwassenen en op deze manier dragen ze bij aan het bevorderen van een veilige omgeving.

1. Vooronderzoek

1.1. Kritische analyses formats

In deze kritische analyse worden 3 verschillende formats in de context van debating in de klas besproken. Elk van deze formats wordt ten eerste geëvalueerd aan de hand van de modules die Debagora vooropstelt om zo tot een analyse te komen. Tot slot worden de analyses aan elkaar afgetoetst om een algemeen beeld te creëren van de formats.

Freeze & Go

Wat?

Het freeze & go debat is een combinatie van speeches en een open debat waar elk groepje zijn standpunten kan verdedigen. Samenwerken in deze debatform staan dus centraal, want een krachtig team leidt tot een sterke verdediging van standpunten. Kortom, het is dus een actieve debatform waar elke leerling zijn bijdrage aan levert.

Doel van het format

Dit format stelt leerlingen in staat om professioneel om te gaan met verschillende standpunten van anderen en helpt hen eveneens om hun argumenten goed te onderbouwen. Maar ook is deze vorm van debater laagdrempelig en geschikt voor elke leerling. Dit format is bijgevolg ideaal om in een klas te gebruiken, waar enerzijds niet elke leerling cognitief even sterk is, maar anderzijds ook als er gevorderde debaters zijn. Kortom, wordt iedereen op zijn eigen niveau uitgedaagd en gestimuleerd om deel te nemen aan het debat waardoor het erg divers is.

De aanpak van het format

De freeze & go aanpak bestaat uit 6 stappen die de docent moet volgen om het debat in goede banen te leiden. Vooraleer de leerlingen aan het werk worden gezet, maakt de leerkracht twee groepen van vijf, voor- en tegenstanders met een eigen aanvoerder en debatleider, en kiest vervolgens vier juryleden uit.

- (1) De leerkracht legt in de eerste stap uit hoe het debat is opgebouwd met vier fases: openingsspeech, open debat, 'freeze!' en eindspeech. Ten eerste is er de openingsspeech. In deze fase presenteren beide aanvoerders hun argumenten ter ondersteuning van de stelling. In deze fase beginnen de voorstanders eerst en wordt telkens één iemand per team aan het woord gelaten. Ten tweede volgt het open debat waar alle sprekers op elkaars argumenten reageren. Hier is het doel om het eigen standpunt te versterken en die van de tegenstander te weerleggen. De debatleider opent en sluit het

open debat. De 'freeze!' fase krijgen de teams de tijd om zich voor te bereiden op de eindspeech, wat zijn de belangrijkste meningsverschillen? De eindspeech sluit het debat af, beginnend met de tegenstanders en eindigend met de voorstanders. Hier krijgen ze een laatste keer de kans om de jury te overtuigen van hun standpunt.

- (2) In de tweede stap gaat de leerkracht over naar de debatopstelling door het lokaal in de juiste opstelling te zetten. De vorm van de tafels in dit debat is een driehoek met aan de top de katheders, waarvan links de voorstanders zich bevinden en rechts de tegenstanders. Aan de tafel van respectievelijk de voor- en tegenstander zit de aanvoerder direct naast de katheders. Tot slot zit de jury aan de basis van de driehoek, zodat ze de voor- en tegenstanders en de speeches van de katheders goed zien.
- (3) Voor dit debat moet er een stelling worden gekozen. Hiervoor kan de docent gebruik maken van de 400+ stellingen. Deze zijn terug te vinden op de stellingen pagina van Debagora die telkens per onderwerp en niveau zijn ingedeeld. Belangrijk hierbij is dat de stellingen in balans zijn, zodat er evenveel voor- als tegenargumenten kunnen gecreëerd worden.
- (4) Bovendien moet de docent, voordat het debat begint, enkele spelregels meedelen. Zo moet de jury zich houden aan twee belangrijke regels. Ten eerste mogen ze zich niet laten beïnvloeden door persoonlijke meningen en ten tweede mogen ze enkel beoordelen wat er tijdens het debat is gezegd. De drie criteria waar ze op moeten beoordelen zijn presentatie, argumentatie en teamwork.
- (5) Debatteren maar! De docenten zelf zijn ook debatleiders en kondigen de debaters telkens ook aan. Belangrijk hierbij is dat de docent aangeeft dat de debaters gaan staan als ze iets willen zeggen en pas spreken wanneer de docent hen aanduidt.
- (6) Tot slot eindigt het debat met een feedbackmoment. De docent vraagt een applaus voor alle debaters en geeft tips aan elke leerling. Enerzijds hoeft dit niet individueel te gebeuren en kan de klas erbij betrokken worden door aan minimaal twee leerlingen te vragen wat zij vonden van het debat. Anderzijds kan de docent de debaters zelf ook laten reflecteren over hun eigen prestatie door te vragen wat goed ging en waar ze nog aan kunnen werken.

Moeilijkheidsgraad

In het algemeen is de freeze & go! geen moeilijk format, aangezien het doel net gericht is op die laagdrempeligheid voor elke leerling. De structuur en organisatie van het debat wordt telkens goed uitgelegd en elke fase is goed afgebakend. De docent kan de structuur van het debat zelf wat eenvoudiger maken door enkele tips te hanteren. Zo kan een eindspeech voor sommige leerlingen net wat te uitdagend zijn en worden vervangen door slotzinnen waarbij elke debater maar één zin zegt. Op deze manier kan de docent het debat zelf 'personaliseren' naarmate de kennis die leerlingen hebben.

Echter kan de docent de moeilijkheidsgraad hier wel laten variëren door te kijken naar het niveau van de stellingen. Enerzijds kan de docent de moeilijkheidsgraad verhogen door stellingen te kiezen van niveau 3 of

4. Dit zijn vaak meer abstracte en complexere thema's zoals zorg & welzijn of genderneutraliteit. Anderzijds, als het een cognitief zwakkere klas is, kan de docent kiezen voor ook voor een lager niveau van stellingen, namelijk 1 of 2. Deze thema's sluiten vaker aan bij de eigen leefwereld van jongeren zoals 'alleen meisjes mogen iemand vragen voor Valentijn'.

Timing

Het freeze & go! debat duurt in totaal 15 minuten en 30 seconden, maar kan ruimer zijn als men de feedback achteraf meerekent. Meer specifiek heeft elke fase in het debat ook zijn tijdslijmieten:

- In de openingsfase krijgt elke aanvoerder 2 minuten om de argumenten voor zijn stelling uit te leggen.
- In het open debat krijgen alle sprekers in totaal 6 minuten.
- In de Freeze! fase krijgen alle spreken 1 min en 30 seconden om zich voor te bereiden op de eindspeech.
- Tot slot krijgt elke afsluitende speler 2 minuten in de eindspeech.

Enkele topics

Om het freeze & go! debat vorm te geven, kan de docent opteren voor verschillende thema's. Er kunnen heel wat diverse thema's aan bod komen zoals sport, migratie maar ook sociale media, zorg & welzijn en nog veel meer. De docent zelf kan de topics zelf kiezen naargelang de moeilijkheidsgraad die bij de klas past.

Debat op voeten

Wat

Met het 'debat op voeten' laat je aan de hand van je positie tegenover de neutrale lijn zien hoe je over een bepaalde stelling denkt. Je laat dus met je voeten en de ruimte zien wat je mening is ten opzichte van de stelling door je te verplaatsen in de ruimte.

Doel van het format

Het doel van het 'debat op voeten' is leren omgaan met verschillende visies, meningen en invalshoeken binnen een groep. Het zorgt voor duidelijkheid waar er onduidelijkheid is. Je leert om een eigen standpunt in te nemen en dit ook te verdedigen. Het format heeft ook als doel om zoveel mogelijk verschillende meningen te horen en participanten (letterlijk) actief te laten deelnemen aan het debat.

De aanpak van het format

Om deze vorm van debatteren te beginnen, heb je allereerst een grote, lege ruimte nodig. Dit kan een klaslokaal zijn, maar ook het schoolplein.

- (1) De docent maakt het klaslokaal leeg door alle stoelen en tafels aan de kant te schuiven. Eventueel kan het debat ook gevoerd worden op het schoolplein. De docent vraagt vervolgens aan de leerlingen om

in het midden van het lokaal of schoolplein te gaan staan op één lange rij.

- (2) De docent legt aan de leerlingen uit hoe het debat in zijn werk gaat en wat de spelregels zijn. De docent vertelt de leerlingen dat de middenlijn de neutrale positie is. De docent legt uit dat hij of zij een stelling op het bord zal schrijven of projecteren en dat de leerlingen ondertussen enkele seconden de tijd krijgen om over deze stelling na te denken. Vervolgens telt de docent af van 3 tot 0. Hierna loopt elke leerling naar de positie die hij of zij heeft ten opzichte van de stelling die op het bord staat.
- (3) In de volgende stap leest de docent de stelling voor aan de klas. Moeilijke begrippen worden verduidelijkt. De leerlingen nemen hun plaats in ten opzichte van de neutrale lijn. Vervolgens vraagt de docent aan enkele leerlingen om hun mening toe te lichten.
- (4) Nadat de leerlingen hun positie en mening hebben toegelicht, vraagt de docent of er nog leerlingen zijn die van positie willen veranderen en geeft hiervoor dus ook de tijd en ruimte.
- (5) De leerlingen worden gevraagd om terug te keren naar het midden van de ruimte. De docent geeft een volgende stelling en het debat begint weer opnieuw. Iedereen neemt weer een positie in, geeft eventueel zijn mening en keert daarna weer terug naar zijn neutrale positie.
- (6) Als laatste stap sluit de docent het debat af en vraagt aan de leerlingen om het lokaal weer in orde te zetten en weer te gaan zitten op hun plaats. De docent laat de studenten nu in stilte nadenken over het debat. Welk inzicht heeft het debat de leerlingen gegeven? Wat hebben de leerlingen geleerd over zichzelf? De docent vraagt om deze bedenkingen neer te schrijven om vervolgens klassikaal te bespreken.

Moeilijkheidsgraad

Het 'debat op voeten' is in het algemeen geen moeilijk debat om te voeren in je klas. Aan de hand van non-verbale communicatie kunnen leerlingen hun mening uiten over een stelling zonder hier veel voor te moeten ondernemen. De drempel is minder groot om je mening te duiden aan de hand van een positie in een lokaal dan je mening verbaal te geven. De moeilijkheid bij dit debat kan wel de betrokkenheid van het publiek zijn. De leerlingen moeten actief participeren anders komt er geen debat tot stand. Het is ook belangrijk bij dit soort debat om voor voldoende structuur en organisatie te zorgen. Het is belangrijk dat de leerlingen weten welke positie in het lokaal voor welk standpunt staat. De moeilijkheid van het "debat op voeten" ligt in het vermogen van de deelnemers om hun standpunt over te brengen op een overtuigende en respectvolle manier, met een sterke nadruk op non-verbale communicatie en vooral bij gevoelige en controversiële onderwerpen.

Timing

Het 'debat op voeten' duurt ongeveer 30 minuten. De reflectie achteraf kan ervoor zorgen dat het debat uitloopt. Ook het aantal stellingen die de docent heeft voorbereid, bepaalt hoe lang het debat duurt. Meer

stellingen zorgen voor een langer debat, minder stellingen voor een korter.

Enkele topics

Het 'debat op voeten' is een goede vorm van debat om gevoelige onderwerpen te bespreken met de leerlingen in de klas. Thema's als racisme, gendergelijkheid maar ook seksuele diversiteit kunnen aan bod komen bij het 'debat op voeten'.

Estafettespeech

Wat?

Estafettespeech is een format waarbij voornamelijk gewerkt wordt rond het creëren van argumenten. Dit wordt echter niet individueel gedaan, maar in groep. Het is hierbij belangrijk dat leerlingen naar elkaar luisteren en zo de argumenten aanvullen en vervolledigen. De uiteindelijke speech wordt ook in groep gegeven, waarbij elk lid aan de beurt komt. De stok wordt figuurlijk doorgegeven aan de volgende spreker, vandaar de benaming 'estafettespeech'.

Doel van het format

Het einddoel van dit format is het geven van één speech, opgemaakt door verschillende leerlingen. Deze speech is een weerspiegeling van de verschillende argumenten van de leerlingen in het groepje, die in één homogene speech worden gegoten. Elke groepje krijgt twee minuten de tijd om zijn/haar stelling te verdedigen, hierbij wordt de speech om de 20 seconden onderbroken en komt de volgende leerling aan de beurt. De leden van een groepje moeten goed op elkaar zijn ingespeeld om een vlotte speech te geven.

De aanpak van het format

Leerlingen worden in verschillende groepjes verdeeld van vier à vijf leerlingen (afhankelijk van de klasgroep) die tegen of voor een stelling zijn. Een estafettespeech wordt opgebouwd in vijf stappen:

- (1) De leerkracht legt de opdracht uit aan de klas, vervolgens worden de leerlingen opgedeeld in groepen van vier à vijf leerlingen. Elke groep krijgt 10 à 15 minuten de tijd om de stelling voor te bereiden, waarbij de leerlingen samen argumenten bedenken. De leerkracht loopt rond en helpt waar nodig.
- (2) De leerkracht kiest een stelling, deze stelling kan hij/zij zelf bedenken of hij/zij kan er één kiezen op de stellingenpagina die voorzien wordt. Daarna worden de verschillende groepjes in voor -en tegenstanders opgedeeld. Het is hierbij aangeraden om de stellingen op het bord te noteren, zodat de leerlingen de juiste verwoording hebben.
- (3) Na de voorbereidingstijd gaan de leerlingen naast elkaar voor de klas staan. De speech start met een applaus van de leerlingen, daarna beginnen de eerste leerlingen te argumenteren. Na 20 seconden geeft de leerkracht een signaal dat de volgende leerling aan de beurt is. Dit blijft je gedurende twee minuten herhalen, de speech wordt wederom beëindigd met een groot applaus.

- (4) Na de speech volgt een reflectiemoment, elke groepje krijgt de kans om te reflecteren over hun eigen speech: 'Wat vonden ze goed?' 'Wat kon beter?'. De leerlingen denken ook na over een tip, die ze kunnen geven aan het volgende groepje.
- (5) Hierna komt het volgende groepje aan de beurt en worden stappen drie en vier herhaald. Wanneer alle groepjes aan de beurt zijn geweest, kan een gezamenlijk reflectiemoment georganiseerd worden.

Moeilijkheidsgraad

De oefening is vrij gemakkelijk, mits duidelijke instructies. De focus ligt hier voornamelijk bij de voorbereidingstijd en hoe je die als team gaat benutten. Een goede speech staat of valt wanneer de groepsleden goed naar elkaar geluisterd hebben en de argumenten goed op elkaar hebben afgestemd. De oefening kan moeilijker gemaakt worden, door de leerlingen niet op voorhand mee te delen in welke volgorde ze zullen staan. Dit zorgt voor een extra uitdaging tijdens het voorbereiden en tijdens de speech zelf.

Timing

Voor de voorbereidingstijd wordt 15 minuten voorzien, de speeches duren telkens 2 minuten. Afhankelijk van hoeveel groepen er zijn, zou deze werkvorm ongeveer 30 minuten in beslag nemen, maar wanneer je voldoende tijd neemt voor het reflectiemoment, kan dit wel wat langer duren.

Enkele topics

Als leerkracht heb je zelf de vrijheid welke stelling je kiest, het is hier wel van belang dat je een stelling neemt waarbij je de leerlingen in twee duidelijke groepen kan verdelen, pro en contra. Gezien de beperkte tijd van de speeches kies je best voor een duidelijke en afgebakende stelling.

1.2. Reflectie formats

Tabel 1 geeft een schematisch overzicht van alle formats die in de voorgaande paragraaf werden besproken, namelijk: freeze & go, estafettespeech en debat op voeten. In dit deel worden de gelijkenissen en verschillen tussen deze drie formats besproken.

	Doel van het format	Aanpak van het format	Moeilijkheidsgraad	Timing	Topics
Freeze & Go!	De bedoeling van dit format is dat het laagdrempelig is voor elke leerling zodat ze kunnen deelnemen aan het debat.	Het freeze & go debat bestaat uit 6 verschillende stappen: het verloop van het debat, debatopstelling in de klas, keuze van de stelling, uitleg van de spelregels, debatteren en feedback	De leerkracht kan de moeilijkheidsgraad laten variëren aan de hand van de gekozen stellingen	15:30 minuten, maar kan langer duren met de feedback erbij	De leerkracht kan kiezen uit verschillende thema's (bv. politiek, migratie, ...) op de stellingenpagina.
Estafette speech	Het doel is om argumenteren te leren opbouwen en samen te werken in groep. Het is hierbij van belang dat er goed naar elkaar wordt geluisterd	De estafettespeech bestaat uit vijf eenvoudige stappen, die leiden naar het geven van één gezamenlijke speech	Het originele format is vrij eenvoudig, maar kan complexer gemaakt worden mits een aantal aanpassingen	20 à 30 minuten	Leerkracht kiest op voorhand een aantal stellingen, belangrijk hierbij is dat er een pro en contra groep is
Debat op voeten	Het doel is om te leren omgaan met verschillende visie en meningen. Het doel is ook iedereen te laten participeren.	Het debat op voeten bestaat uit 6 eenvoudige stappen die leiden naar een debat waarin iedereen participeert en zijn mening kan toelichten.	Het debat op voeten is vrij eenvoudig toe te passen. Aan de hand van non-verbale communicatie kunnen leerlingen hun mening weergeven.	30 minuten, maar kan uitlopen met de reflectie achteraf.	Het debat op voeten is een goed middel om gevoelige onderwerpen te bespreken (racisme, gendergelijkheid).

Doel van de formats

'Het debat op voeten' en 'Freeze en Go' willen allebei de participatiegraad in het debat vergroten. Ze zetten in op de actieve deelname van alle leerlingen. Het 'debat op voeten' doet dit letterlijk door iedereen fysiek te betrekken bij het kiezen van een standpunt, bij 'Freeze en Go' willen ze de participatie vergroten door laagdrempelig te werk te gaan. Bij een 'estafettespeech' ligt de nadruk eerder op het samenwerken binnen een groepje en samen argumenten opbouwen. De mening van de individuele leerling is minder belangrijk, aangezien je voornamelijk het standpunt van de groep verdedigt. Naast de participatie is ook het opbouwen van argumenten heel belangrijk, dit is een element waarbij alle drie de formats sterk de nadruk op leggen.

Aanpak van het format

De drie formats werken met een stappenplan van vijf of zes stappen. Dit zijn relatief eenvoudige stappen die zowel de leerkracht als de leerlingen helpen om het debat in goede banen te leiden. Zowel bij 'Freeze & Go' als bij de 'estafettespeech' worden de leerlingen in groepjes verdeeld, waarbij er tegenstanders en voorstanders zijn. Hierbij neemt de leraar het initiatief om de groepen te vormen, waardoor leerlingen gedwongen worden om een ander standpunt in te nemen waar ze zelf misschien niet achterstaan. Dit is een

groot verschil met 'het debat op voeten' waarbij de leerlingen individueel te werk gaan. Bij dit laatste format is ook de fysieke ruimte heel erg belangrijk. De leerlingen bewegen zich door de ruimte en moeten van kant wisselen naargelang de stelling. Bij de twee andere formats is dit niet het geval en wordt de speech of het debat in de vorm van een presentatie gegoten.

'Freeze & Go' is het enige format waarbij de groepen tegen elkaar debatteren en met elkaar in interactie gaan. De debaters krijgen hierbij de kans om op elkaar te reageren en hun eigen argumenten bij te schaven. Ook bij het 'debat op voeten' is het mogelijk om je argumenten te herzien, echter is dit eerder na nieuwe informatie van de leerkracht. Dit element van tussentijdse reflectie is niet aanwezig bij de 'estafettespeech'.

Moeilijkheidsgraad

Het basisidee achter de formats is vrij eenvoudig en kan daardoor gemakkelijk worden toegepast in de klas. Alle drie de formats bestaan uit een stappenplan dat gemakkelijk gevolgd kan worden door de leerkracht en de leerlingen. Dit zorgt ervoor dat deze formats in eender welke graad en studierichting kunnen worden toegepast. De leerkracht kan afhankelijk van de doelgroep de formats complexer maken door kleine aanpassingen door te voeren, bijvoorbeeld geen voorbereidingstijd voorzien, moeilijkere maatschappelijke thema's kiezen, minder of meer samenwerking toe laten, etc. De formats hebben alle drie een bepaalde mate van flexibiliteit waardoor je als leerkracht nog steeds eigen input hebt.

Timing

De formats zouden 15 à 30 minuten in beslag nemen, echter is er een vermoeden dat het vaak langer zal duren in een realistische klassetting. Wanneer men een format grondig en volledig wil uitwerken, dan zal dit waarschijnlijk een volledig lesuur in beslag nemen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met tijd voor reflectie en feedback.

Topics

De verschillende formats zijn niet gebonden aan specifieke topics. De leerkracht is vrij om het onderwerp zelf te bepalen. Alle drie de formats verlenen zich goed om gevoelige maatschappelijke thema's te bespreken. De formats zijn goed gestructureerd en leggen de nadruk op argumenten opbouwen, waardoor het interessant is om net de moeilijkere thema's te bespreken. Echter, is het wel steeds belangrijk dat er voor- en tegenstanders zijn, waardoor de gekozen stellingen goed afgebakend dienen te zijn

1.3. Toetsen van format aan Debagora

Freeze en go!

Als we het freeze & go! debat aftoetsen aan het format van Debagora kunnen we tot de volgende conclusies komen:

Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren

Het principe dat module één naar voor schuift, is zeker en vast terug te vinden in dit debat. Om discussies namelijk te stimuleren in een veilige omgeving worden er enkele spelregels bepaald vooraf aan het debat zodat het debat eerlijk verloopt. Deze regels zorgen ervoor dat iedereen aan het woord kan komen. Zo mogen de leerlingen elkaar niet onderbreken als er iemand aan het woord is. Het is dan ook de bedoeling dat de leerlingen luisteren naar elkaars mening. Ook wordt een democratisch karakter geïllustreerd in de spelregels voor de jury die hun beoordeling niet mag laten berusten op persoonlijke voorkeuren en oordelen, maar enkel op basis van de argumenten tijdens het debat. Dit stimuleert dan ook de objectiviteit en hierdoor wordt de nadruk gelegd op kwaliteit, wat bijdraagt tot een rechtvaardige besluitvorming. Deze principes zorgen ervoor dat er een veilig gevoel wordt gecreëerd tijdens het debat dat de vrije meningsuiting helpt te ondersteunen.

Module 2: Debatvragen formuleren

In dit debat wordt eveneens aandacht besteed aan module twee, er worden duidelijke en precieze debatvragen geformuleerd. De leerkracht kan namelijk bij dit format gebruikmaken van vooraf opgestelde stellingen op de stellingenpagina zelf. Bovendien zijn deze aangepast aan het niveau van de leerlingen waardoor leerlingen de stellingen makkelijker kunnen begrijpen. Daarnaast worden in de stellingen actuele voorbeelden gebruikt om abstracte thema's zoals politiek en klimaat te concretiseren. Op deze manier kunnen leerlingen de thema's en hun invloeden beter begrijpen en hierover een mening vormen.

Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen

Het freeze en go! debat behandelt ook module drie, met name men probeert om interesse, open geest en gedachtewisseling binnen het team over de stemming te bevorderen. Aan de hand van de verschillende fases in het debat leren leerlingen om de stelling te bekijken vanuit verschillende invalshoeken en meningen binnen het team. Vervolgens proberen ze als team om een standpunt in te nemen (voor/tegen) tijdens het debat en de jury te overtuigen aan de hand van hun argumenten. Ook het feedbackmoment laat leerlingen toe om te reflecteren over hun eigen gevoelens en meningen, maar ook die van hun medestudenten.

Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen

Module vier, namelijk het selecteren van bronnen om argumenten te verzamelen, komt niet aan bod in het freeze and go debat. De leerkracht kan namelijk kiezen uit een divers aanbod van thema's die aansluiten bij de leerstof die ze in de les hebben gezien. Het is dus initieel niet de taak van de leerlinge zelf om op zoek te gaan naar documenten in verband met het debat en deze verder te analyseren.

Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen

Module vijf zien we ook terugkomen in het freeze en go! debat. Het is namelijk belangrijk dat leerlingen argumenten naar voren schuiven die relevant zijn voor de stelling en standpunt die ze toegewezen krijgen. Daarom sluit het freeze! & go! debat wel aan bij het vormen van diverse standpunten, aangezien er zowel voorstander als tegenstanders aanwezig zijn in het debat. Op deze manier krijgen de leerlingen bovendien ook inzicht in opvattingen die verschillen van het eigen standpunt. Bovendien leren de leerlingen ook om te reageren op argumenten van het andere team tijdens het open debat en hierop verder te bouwen.

Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren

Module zes komt ook aanbod in dit format van debatteren. De belanghebbenden partijen van het debat worden in dit format duidelijk aangeduid doordat er in beide teams aan aanvoerder wordt gekozen die het debat opent. Bovendien krijgen de leerlingen tijdens freeze! fase de kans om als team te beraadslagen wat nu de meningsverschillen zijn en waarom ze gelijk hebben. Hierdoor krijgen ze inzicht in de objectieve redenen van het andere team om hun eigen standpunt vervolgens te verdedigen.

Module 7: Een mening mondeling verdedigen

Module zeven is ook sterk aanwezig in dit debat. Dit principe werd ook al aangetoond in module 1, door creëren van een democratisch kader voor het debat. Een belangrijke pijler hierbij was ook respect voor de andere partij, het luisteren naar hun standpunten en een eerlijk debat voeren. In dit debat krijgen alle leerlingen de kans om het woord te nemen. In het open debat leren ze ook enerzijds om hun eigen mening mondeling te verdedigen in een discussie, maar ook anderzijds om naar de standpunten van de tegenpartij te luisteren. Hierdoor ontwikkelen leerlingen het vermogen om hun standpunten en tegenargumenten te rechtvaardigen door het houden van een toespraak. Samengevat leert deze debat vormen leerlingen om zelf een mening te vormen, deze mondeling te uiten en te weerleggen op een laagdrempelige manier.

Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken

Module acht staat tot slot ook centraal in dit debat. De leerlingen nemen deel aan debat over maatschappelijke vraagstukken. De stellingen die op de pagina worden aangeboden spelen in op actuele vraagstukken rond politiek, klimaat, sociale media, ... en sluiten bovendien aan bij de leefwereld van de

leerlingen. Op deze manier kunnen leerlingen hun mening uitdrukken over actuele vraagstukken en wordt er een gevoel van medezeggenschap gecreëerd.

Debat op voeten

Als we het debat op voeten af toetsen aan het format van Debagora kunnen we tot de volgende conclusies komen:

Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren

Deze module sluit zeker aan bij het debat op voeten. Het is belangrijk dat de leerkracht een veilige omgeving creëert waarin de leerlingen zich veilig voelen om hun mening te delen met de rest van de klas. Het is dan ook belangrijk dat de leerkracht aan het begin van het debat de regels van het debat op voeten even toelicht en uitlegt dat iedereen zijn mening mag geven, maar dat dit op een respectvolle manier moet gebeuren. Op die manier zullen leerlingen sneller hun eigen gedachten delen met anderen.

Module 2: Debatvragen formuleren

Ik denk dat deze module minder aanwezig is in het debat op voeten omdat de leerkracht het debat vooraf heeft voorbereid. De debatvragen zijn de stellingen die de leerlingen krijgen van de leerkracht en daarover moeten ze hun mening vormen. De leerlingen moeten dus zelf geen debatvraag naar voren brengen of formuleren. De leerlingen moeten wel nadenken over persoonlijke argumenten om hun mening toe te lichten over de debatvragen.

Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen

Ik denk dat deze module wel aansluit bij dit soort debat. De leerkracht gaat vooraf op zoek naar vragen die onder jongeren leven. Hij/zij gaat op zoek naar eventuele vooroordelen van jongeren tegenover bepaalde onderwerpen. Aan de hand van het debat op voeten kunnen de leerlingen hun mening over die heersende vooroordelen toelichten. Aan de hand van het debat op voeten kun je ook makkelijk te weten komen welke vooroordelen er leven bij jongeren door stellingen te bevragen die daarnaar peilen. Leerlingen kunnen dit makkelijk non-verbaal toelichten.

Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen

Deze module sluit niet aan bij het debat op voeten. Leerlingen krijgen bij het debat op voeten niet de kans om eerst info te gaan opzoeken over een bepaald onderwerp. Wanneer de stelling wordt gesteld is het de bedoeling dat de leerlingen meteen een beslissing nemen en een positie innemen ten opzichte van de neutrale lijn. Het zou wel kunnen dat de leerlingen in een vorige les opzoekingswerk mochten doen over een

bepaald onderwerp om zich voor te bereiden op het debat. Maar tijdens het debat is het niet de bedoeling dat er info wordt opgezocht.

Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen

Deze module sluit aan bij het debat op voeten omdat argumenten hier een grote rol spelen. Wanneer alle leerlingen een positie tegenover de neutrale lijn hebben ingenomen, moeten ze vervolgens hun argumenten geven. Het bespreken en analyseren van de argumenten is een belangrijk onderdeel van het debat op voeten.

Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren

Ook deze module sluit heel erg aan bij het debat op voeten. Tijdens het debat moeten de leerlingen zich namelijk positioneren tegenover de neutrale lijn. Dit geeft hun mening weer ten opzichte van een bepaald onderwerp of een bepaalde stelling. De mening van de studenten kan dus makkelijk worden geïdentificeerd aan de hand van hun positie in de klas.

Module 7: Een mening mondeling verdedigen

Deze module is heel belangrijk in het debat op voeten. Een mening verdedigen is zowat het belangrijkste in het debat op voeten. Het is belangrijk dat de leerlingen nadat ze een positie hebben ingenomen ten opzichte van de neutrale lijn, hun mening toelichten. Dit gebeurt klassikaal. Leerlingen moeten dan argumenten geven waarom ze op die bepaalde positie zijn gaan staan. Ze moeten hun mening op een duidelijke manier overbrengen aan de rest van de klas. Ook het luisteren naar de mening van andere klasgenoten staat centraal in het debat op voeten.

Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken

Ook deze laatste module van Debagora sluit aan bij het debat op voeten. De stellingen die de leerkracht stelt kunnen gaan over maatschappelijke vraagstukken. Leerlingen participeren hier dus door opnieuw hun positie ten opzichte van de neutrale lijn in te nemen en hun mening te onderbouwen met argumenten. Op deze manier nemen ze deel aan een debat over maatschappelijke vraagstukken.

Estafettespeech

Als we de estafettespeech aftoetsen aan het format van Debagora kunnen we tot de volgende conclusies komen:

Module 1: Een democratisch kader voor debat creëren

Er wordt geen specifieke aandacht besteed aan het creëren van een veilige en democratische omgeving. De leerkracht zou dit uiteraard wel op eigen initiatief kunnen doen. Er wordt wel gevraagd om steeds te applaudisseren bij het begin en het einde van een speech. Dit kan als motivatie werken voor de leerlingen en hen aanmoedigen om verder te gaan met hun argumenten.

Module 2: Debatvragen formuleren

De leerkracht kiest zelf de stelling en kan hier opteren voor een politiek vraagstuk, maar dit is niet noodzakelijk. Er kan eventueel gebruikgemaakt worden van de stellingenpagina indien de leerkracht dit wenst. De leerlingen hebben zelf weinig tot geen inspraak wanneer het aankomt op de topics. Uiteraard kan ook hier de leerkracht op voorhand aan de leerlingen vragen wat hun interesses zijn. Door hun leefwereld te betrekken, vergroot je ook de participatie en motivatie.

Module 3: Vooroordelen over debatvraag verzamelen

De leerkracht kiest zelf de stelling en kan hier opteren voor een politiek vraagstuk, maar dit is niet noodzakelijk. Ook de leerlingen dragen niets bij in het zoeken naar een onderwerp. Hierdoor kunnen we stellen dat module drie niet aanwezig is in de estafettespeech. Op geen enkel moment wordt de interesse van de leerlingen benut of worden ze gemotiveerd om zelf mee te denken over een onderwerp. Het doel van de estafettespeech is het leren samenwerken en samen argumenteren, waardoor er weinig tot geen rekening gehouden wordt met bestaande vooroordelen en deze te ontkrachten

Module 4: Bronnen selecteren om argumenten te verzamelen

Ook module vier komt niet aan bod tijdens dit format. Er wordt namelijk nergens vermeld dat leerlingen de tijd krijgen om informatie op te zoeken of ze al dan niet bronnen moeten raadplegen. De focus lijkt meer te liggen op de opbouw van de argumenten en de structuur van de argumenten, dan op de inhoud van de argumenten. Als leerkracht lijkt het me wel verstandig om de voorbereidingstijd uit te breiden en de leerlingen de mogelijkheid te geven om informatie op te zoeken in de juiste bronnen. Hierbij kun je eventueel zelf de bronnen op voorhand selecteren, zodat deze zeker accuraat zijn.

Module 5: Argumenten analyseren om het debat te nuanceren en uit te diepen

Argumenteren is een belangrijk element tijdens de estafettespeech. Leerlingen moeten samenwerken en vooral naar elkaar luisteren om hun argumenten op te bouwen. Ze moeten namelijk verder gaan op het argument van het vorige groepslid. Er wordt echt niet expliciet gesproken over de kwaliteit van de argumenten, waardoor het lijkt alsof de nadruk ligt op het creëren van een vlotte speech en minder op de diepgang van het debat.

Module 6: De belanghebbende partijen van het debat identificeren en positioneren

In module zes zien we dat het belangrijk is dat leerlingen een kant leren kiezen; ze zijn voor of tegenstander. Dit is een belangrijk aspect binnen de estafettespeech, leerlingen worden opgedeeld in groepen en zijn voor of tegen een stelling. Aangezien de leerkrachten de groepen verdeeld, worden de leerlingen gepusht om een

kant te kiezen waar ze misschien in werkelijkheid niet achter staan, die is een interessante leerkans voor de leerlingen om sterke argumenten te leren maken.

Module 7: Een mening mondeling verdedigen

Ook module zeven is sterk aanwezig in de estafettespeech. Leerlingen moeten mondeling hun speech verdedigen en elke leerling komt verplicht meerdere keren aan de beurt, waardoor ze meerdere oefenkansen krijgen. Daarnaast is samenwerking hierbij heel belangrijk, leerlingen leren verder bouwen op de argumentatie van hun teamgenoot.

Module 8: deelnemen aan een debat over maatschappelijke vraagstukken

In module acht worden leerlingen aangemoedigd een actiestrategie te kiezen en die voor te bereiden. De estafettespeech geeft het advies aan de leerlingen om gebruik te maken van kom-romp-staart structuur of het AUB-model. Dit is echter vrijblijvend en niet verplicht. Indien de leerlingen deze strategieën zouden gebruiken, dan zouden de leerlingen deze op voorhand reeds moeten aanbieden als leerstof.

1.4. Reflectie interviews

Uit de drie interviews blijkt dat debatvormen tijdens de les vaak worden ingezet door de leerkracht. Het belang van debatteren in de klas werd dan ook sterk benadrukt. Zo waren ze unaniem van mening dat dit leerlingen in staat stelt om argumenten en mening te vormen en vervolgens standpunten in te nemen. Volgens hen is dit ook een noodzakelijke vaardigheid die leerlingen op die leeftijd moeten aanleren om deel te nemen in deze gediversifieerde samenleving.

De onderwerpen waarrond gedebatteerd wordt in de lessen zijn divers. Het is vooral belangrijk dat de thema's passen bij het leerplan en de leerstof dat eerder in de les werd gegeven zodat de leerlingen een zekere mate van voorkennis hebben. Zonder voorkennis is het moeilijker voor leerlingen om te participeren in het debat. Echter werd er ook duidelijk aangegeven dat deze topics ook moeten passen binnen de leefwereld van de leerling zelf. Het inspelen op de actualiteit werd dan ook vaak aangehaald als voorbeeld om discussies te stimuleren. Anders zou het onderwerp te abstract blijven en zou dit ervoor kunnen zorgen dat het debat moeilijk te volgen is door de leerlingen.

Een belangrijk aspect dat in alle interviews duidelijk aan bod kwam, is het creëren van een veilig klasklimaat waarin debatten kunnen georganiseerd worden. Het principe van het democratisch kader werd door elke leerkracht hoog in het vaandel gedragen. Iedereen was het hier dan ook eens dat dit vooral de taak is van de leerkracht. De leerkracht moet de rol innemen als moderator en erover waken dat het debat correct verloopt. Wanneer het dan toch uit de hand loopt, moet de leerkracht ook onmiddellijk ingrijpen en de geschillen tussen leerlingen oplossen. Deze respectvolle discussie moet centraal staan in debatteren, en vooraf afspraken met de klas zijn hiervoor een noodzaak.

Het hebben van verschillende meningen en deze bijgevolg delen in een veilige omgeving is een grote waarde van debatteren volgens hen. Het doel van een debat is namelijk om verschillende meningen met elkaar te delen. Op deze manier stelt het leerlingen in staat om respectvol te leren omgaan met verschillen in de samenleving, maar ook om eventueel hun eigen standpunt bij te sturen. In een debat is niemand juist of fout, het gaat er juist om dat leerlingen leren luisteren naar elkaars standpunten.

Hiermee gepaard duiden de leerkrachten dan ook direct de valkuil van debatteren in de les aan. Niet elke leerling zal gestimuleerd zijn om deel te nemen aan het debat, dit hangt vaak af van klasgroep tot klasgroep. Er zullen altijd leerlingen zijn die het voortouw nemen. De rol van de leerkracht wordt hier opnieuw onderstreept. Het is belangrijk om de stillere leerlingen ook aan het woord te laten en het debat te modereren, zodat iedereen aan het woord komt. Toch zagen ze polarisatie zeker niet als gevolg van debatteren, debatteren zorgden er eerder voor dat leerlingen hun meningen toch konden gaan uiten in een

veilige omgeving en dit discussie stimuleerde.

De meningen over hoe een debat nu juist beoordeeld moet worden waren eerder gespreid. Enerzijds gaven de leerkrachten aan dat beoordelen of iemand zijn mening goed of fout is eerder moeilijk is. Want is het hebben van verschillende meningen nu net niet het doel van een debat? Anderzijds werd er aangegeven dat men de leerlingen wel kan beoordelen op verschillende deelaspecten in het debat zoals presentatiestijl, medewerking, respect, argumentatie, ... Hier werd dan ook aangegeven dat het gebruik van een rubric dit kan ondersteunen. Dit kan de leerkracht gebruiken om te beoordelen en de leerling weet dan ook direct op wat die zal beoordeeld worden.

Tot slot waren de meningen bij de vraag of debatteren op school wordt ondersteund ook eerder verdeeld. De meerderheid gaf aan dat de school dit zelf niet ondersteunt, maar het vooral de leerkracht is die ervoor kiest om debatteren in zijn eigen les aanbod te laten komen. Toch werd er ook aangegeven dat sommige scholen ook activiteiten organiseren, door onder andere sprekers uit te nodigen, om leerlingen te laten kennismaken met debatteren. Het is dus overduidelijk dat dit eerder afhangt van school tot school.

1.5 Reflectie bijgewoonde debatten

Alle groepsleden gingen op observatie bij het openingscollege van Politicologie. Het college draaide dit jaar om het vertrouwen in de politiek. Carl Devos en Nicolas Bouteuca, die het vak doceren, mochten er 4 bekende en momenteel heel actuele politici verwelkomen. Raoul Hedebouw (PVDA), Conner Rousseau (Vooruit), Bart De Wever (N-VA) en Tom Van Grieken (Vlaams Belang) kregen het woord. Het debat werd geleid en gemodereerd door Carl Devos en Nicolas Bouteuca. Voor het debat van start ging, leidden de moderatoren het debat eerst in door een actuele grafiek te projecteren waaruit duidelijk af te lezen was dat het vertrouwen in de politiek vandaag op een dieptepunt zit. Vooral het vertrouwen in de partijen blijkt een groot probleem. De moderatoren hadden enkele stellingen in verband met de politiek voorbereid en legden die één voor één voor aan de politici. De moderatoren probeerden ervoor te zorgen dat elke debater ongeveer evenveel spreektijd kreeg door af en toe tussen de debaters te komen en het woord aan een andere debater te geven.

Soms liepen de discussies snel door elkaar en moest Bouteuca tussenkomen om de debaters het zwijgen op te leggen, wat niet altijd in dank werd afgenomen. Op deze momenten leek het debat eerder een entertainingshow dan een intellectuele verrijking. Er werd niet meer op een rustige manier met elkaar gedebatteerd, maar op een eerder aanvallende toon. Voor het grootste deel van het debat slaagden de moderatoren er wel in om op een degelijke manier te debatteren. De vorm van het debat varieerde ook naar

het einde toe. Wat begon als een panelgesprek met 4 sprekers en 2 moderatoren eindigde in een debat waarin ook mensen uit het publiek kritische vragen mochten stellen.

Samengevat merken we dus op dat het belangrijk is om een debat zo goed mogelijk vooraf voor te bereiden. Het is ook belangrijk om in dit soort debat een moderator te hebben die stevig in zijn schoenen staat en de sprekers de mond durft snoeren. Enkel op die manier is het mogelijk om de mening van alle debaters te horen en te voorkomen dat het debat eindigt in een grote entertainmentshow waar er op een aanvallende toon tegen elkaar wordt gesproken. Ook lijkt het ons een meerwaarde om op het einde van het debat het publiek nog actief te laten participeren.

2. Debat op voeten

2.1. Inleiding

Uit ons voorgaand onderzoek is gebleken dat het debat op voeten een uitstekend format is om leerlingen kritisch te laten nadenken over maatschappelijke vraagstukken op een makkelijke en efficiënte manier. Dit format kan leerlingen in de derde graad voorbereiden op hun participatie in de samenleving. Om namelijk actieve burgers van de samenleving te worden is het belangrijk dat leerlingen leren om kritisch na te denken, hun eigen standpunten op een respectvolle manier te uiten alsook luisteren naar de standpunten van anderen.

In dit deel zal uitgebreid worden besproken hoe je als leerkracht dit format van debatteren in een klascontext kan organiseren. Hierbij wordt er rekening gehouden met zowel de context van de leerkracht als instructies voor de leerlingen. Hiervoor is er een lesvoorbereiding uitgewerkt met het format debat op voeten rond het thema grensoverschrijdend gedrag.

MOTIVATIE

Zoals al eerder vermeld is er een vooronderzoek gebeurd naar verschillende vormen van debatteren in de klas. Hieruit is gebleken dat een debat op voeten heel wat verschillende voordelen heeft. Zo is een debat op voeten makkelijk te organiseren in de klas, er is geen extra materiaal nodig. Dit maakt het mogelijk voor leerkrachten om dit spontaan in te zetten. Wat ook een struikelblok bleek te zijn uit de interviews met leerkrachten over debatteren in de klas. Daarnaast kan dit format makkelijk worden aangepast naargelang het onderwerp. Leraren kunnen de structuur en regels van het debat aanpassen om beter aan te sluiten bij het onderwerp of doel zoals argumentatievaardigheden, respect, ... Tot slot is dit format zeer geschikt voor onderwerpen die een 'taboe' vormen of gevoelig liggen in de maatschappij bespreekbaar te maken. Iedere stem kan hier gehoord worden en krijgen de stillere leerlingen ook de kans om iets te zeggen (Vandemaele, 2023). Doordat studenten vrij mogen spreken kunnen ze ook makkelijk op elkaar reageren. Door deze voordelen kan het format als een waardevolle educatieve tool in de klas worden ingezet.

DOEL:

Met dit format worden verschillende doelen nagestreefd. Enerzijds worden leerlingen ermee geëvalueerd omdat ze kennis die ze in de afgelopen lessen hebben opgedaan moeten gebruiken in het debat en linken aan actuele gebeurtenissen. Anderzijds heeft dit format ook als doel om te sensibiliseren. De Vlaamse

overheid onderstreept zelf het belang dat scholen de opdracht hebben om kinderen en jongeren te helpen opgroeien tot gezonde en evenwichtige volwassenen die respect hebben voor elkaar. Tot deze opdracht behoort ook het voorkomen van en leren omgaan met vormen van grensoverschrijdend gedrag (grensoverschrijdend gedrag in de klas, n.d.). Hierbij is het dus belangrijk om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken in de klas. Of zoals de campagne van de Vlaamse overheid te zeggen 'neen is altijd oké' (Vrt, 2023).

Daarom is het ook belangrijk om leerlingen hun mening te laten uiten over zo een belangrijke thema's, ondanks tegengestelde belangen en machtsverhoudingen. Daarnaast is participatie een belangrijke vaardigheid die leerlingen moeten leren om betrokken te zijn bij de samenleving. Door leerlingen deze vaardigheden aan te leren, kunnen ze zich ontwikkelen tot actieve burgers.

THEMA

Het thema dat we voor dit debat hebben gekozen is grensoverschrijdend gedrag. Dit thema ligt vaak gevoelig en is nog te veel aanwezig in de maatschappij. Bij leerlingen heerst er ook het idee dat grensoverschrijdend gedrag vaak enkel handelingen zijn waar er fysieke aanraking is. Toch is het meer dan dat, zo blijkt uit de cijfers van Sensoa dat in 2021 dat 64% van de personen tussen 16 en 68 jaar seksueel grensoverschrijdend gedrag in hun leven meemaken (Sensoa, 2021). Niet enkel om jongeren bewust te maken van wat grenzen zijn, maar ook om zichzelf te beschermen is grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar maken in een veilige omgeving essentieel.

2.2. Lesvoorbereiding

1. LESONDERWERP

Wat is grensoverschrijdend gedrag: persoonlijke grenzen en consent.

2. LEERPLANDOELSTELLINGEN + NUMMERS LEERPLAN

Het lesonderwerp is vooral bedoeld voor een derde graad humane wetenschappen en kan gekoppeld worden aan zowel de leerplandoelen van het gemeenschapsonderwijs als van het katholiek onderwijs.

GO! Sleutelcompetentie 5: Sociaal-relatieve competenties

- BV3_05.01.02: De leerlingen brengen grensoverschrijdend gedrag in verband met machtsmisbruik en pest- en uitsluitingsgedrag.

Katholiek onderwijs

- C5211 Zelf een moreel oordeel kunnen uitspreken en het kunnen verantwoorden.
- C5210 Morele standpunten herkennen en er respect voor opbrengen
- C6106 Het juridische veld in ons land beschrijven.
- C6107 De politieke en juridische actualiteit volgen in dag- en weekbladen, in radio- en tv-uitzendingen.

3. BEGINSITUATIE

Beginsituatie met betrekking tot het klaslokaal

Om het verplaatsen soepel te laten verlopen, dient de leerkracht te beschikken over een ruim klaslokaal. De leerkracht kan op voorhand de banken al wat verplaatsen, zodat de leerlingen een lijn kunnen vormen tussen de banken. In het klaslokaal moet ook een krijtbord of whiteboard aanwezig zijn en een scherm met beamer.

Beginsituatie met betrekking tot de leerinhoud

Dit debat bevindt zich aan het einde van een lessenreeks. De leerlingen hebben al kennisgemaakt met concepten rond grensoverschrijdend gedrag in hun cursus de voorgaande lessen (zie theoriebundel in bijlage). Het doel voor de leerlingen van deze les is dan ook driedelig: (1) evaluatie van wat leerlingen in de vorige lessen hebben gezien over grensoverschrijdend gedrag, (2) meningen geven, bijsturen en luisteren naar anderen staat ook centraal, (3) tot slot ook een zekere mate van sensibilisering van jongeren rond dit thema.

4. LESDOELSTELLINGEN

- A. De leerlingen kunnen verschillende wetgeving rond grensoverschrijdend gedrag linken aan verschillende casussen.
- B. De leerlingen kunnen uitleggen wat verschillende wetgeving rond grensoverschrijdend gedrag inhoudt.
- C. De leerlingen kunnen uitleggen wanneer een casus over grensoverschrijdend gedrag gaat aan de hand van de wet.
- D. De leerlingen kunnen een eigen standpunt vaststellen en deze verdedigen.
- E. De leerlingen kunnen een eigen standpunt herzien na nieuwe input van hun medeleerlingen.
- F. De leerlingen kunnen actief luisteren naar elkaar.
- G. De leerlingen kunnen op respectvolle wijze hun 'spreekbeurt' afwachten door middel van een spreekbal.

I. LESDOELSTELLING EN		II. LEER- EN VORMINGSPROCES			III. EVALUATIE (PER LESFASE)
<u>Doelstelling</u> <u>gen</u>	<u>Timing</u>	<u>Leerinhouden</u>	<u>Leerlingactiviteiten en leerkrachtactiviteiten:</u>	<u>Media</u>	
	5'	Introductie	<p><i>De leerlingen komen binnen en nemen plaats in de klas. Dit is de laatste les van de lessenreeks rond grensoverschrijdend gedrag.</i></p> <p>Om de les rond grensoverschrijdend gedrag te introduceren laten we de video ‘toestemming; zo simpel als thee’ zien aan de leerlingen. Deze video toont het belang van toestemming en dus het thema van het debat.</p> <p>- Dit dient eerder als opfrissing van de leerstof die de leerlingen in de voorgaande lessen hebben gezien.</p>	Powerpoint, Video	/
	10'	Vorbereiding	<p>Vooraleer het debat van start gaat, delen we het klaslokaal eerst in, vervolgens leggen we het debat uit en tot slot ook enkele spelregels.</p> <p>1. Klasindeling: de tafels en stoelen moeten aan de kant staan. De leerlingen vormen één lange lijn in het midden van de klas.</p> <p>a. Eerst en vooral moet er worden medegedeeld dat de lijn een continuüm is met twee uiteinden eens en oneens.</p>	Powerpoint, spelregels	/

A., B., C., D., E., F., G.	30'	Debatteren	<p>Om dit visueel duidelijk te maken kan de leerkracht een groen (eens) en rood (oneens) blad aan de uiteinden van het continuüm plakken. Het midden is een neutrale positie die je kan aanduiden met een stoel of stuk tape.</p> <p>2. Verloop van het debat: Vervolgens legt de leerkracht het spel uit</p> <ol style="list-style-type: none"> Ten eerste toon je de stelling of casus op de powerpoint en de leerlingen krijgen vervolgens 1 minuut de tijd om te bedenken wat ze van deze stelling vinden. Vervolgens tel je af van 3 tot 0 en daarna loopt elke leerling naar de positie die hij/zij heeft ten opzichte van de stelling (eens-neutraal-oneens). De leerkracht heeft een bal bij zich, wanneer de bal naar een persoon wordt gegooid mag die leerlingen zijn positie toelichten. <p>3. Spelregels: om het debat vlot te laten verlopen is het belangrijk dat je als leerkracht enkele regels maakt die kunnen worden uitgeprint en vooraan in de klas kunnen worden gehangen. Als leerkracht kan je de volgende afspraken met je leerlingen maken:</p> <ol style="list-style-type: none"> Er wordt enkel gepraat wanneer je de bal in uw handen hebt. We lopen enkel rond als de leerkracht aftelt van 3-0. We gaan respectvol om met elkaars mening. <p style="text-align: center;">VERLOOP DEBAT</p> <p>(1) Vervolgens gaat het debat van start. Eerst leg je de stellingen voor aan de klas en vragen je of die door iedereen wordt begrepen of leg je nog eventuele begrippen extra uit.</p> <p>(2) Daarna nemen de leerlingen hun positie in. Indien alle leerlingen dezelfde positie innemen kun je proberen om zelf tegenargumenten te geven</p> <p>(3) Aansluitend gooi je een bal naar enkele leerlingen en lichten ze toe waarom ze die positie hebben gekozen.</p>	Powerpoint	De manier waarop de leerlingen hun mening uiten tijdens het debat. De manier waarop leerlingen
-------------------------------	-----	------------	---	------------	---

			<p>(4) Doorheen het debat wordt ook continu verwezen naar de leerstof en theorie. Dit wordt ook aan bord genoteerd in de vorm van een tabel.</p> <p>(5) Tot slot vraag je de leerlingen of ze nadien van positie willen veranderen. Indien ze dit doen, gooi je de bal opnieuw naar hen om dit verder toe te lichten.</p> <p style="text-align: center;">STELLINGEN</p> <p>Op voorhand hebben we 10 stellingen gekozen. De stellingen zijn een mix van hypothetische situaties als situaties uit de actualiteit. De stellingen worden geprojecteerd in de vorm van een presentatie (zie bijlage). De leerkracht kan zelf kiezen hoeveel stellingen hij/zij aan bod laat komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de verwoording van de stellingen is het belangrijk dat dit in derde persoon is, aangezien dit wel een gevoelig onderwerp is en we een veilig klasklimaat willen creëren voor dit debat. • Bij sommige stellingen zal er een extra toelichting zijn: <ul style="list-style-type: none"> ○ Advocaat van de duivel: Bij de stellingen waarvan er verwacht wordt dat leerlingen hier enigszins eens over zullen zijn, is er een ‘advocaat van de duivel’ toegevoegd. Dit laat toe om meer discussie in de klasgroep te creëren. ○ Wetgeving: Aangezien leerlingen in de vorige les wetgeving rond informed consent hebben gezien, kan er bij sommige stellingen ook naar de wet worden verwezen. Het is hier de bedoeling dat je de leerlingen zelf laat zoeken welke wetgeving er bij de casus past. ○ Krantenartikel: bij sommige stellingen is achtergrondinformatie nodig. In die gevallen hebben we een krantenartikel voorzien. <p>1. Stelling: wanneer de trainer mee doucht, dan kun je dit beschouwen als grensoverschrijdend gedrag.</p>		<p>stellingen linken aan wetgeving die ze hebben gezien tijdens de les.</p>
--	--	--	---	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: Mats is 11 en bewondert zijn voetbaltrainer. Bij overwinningen zijn er altijd groepsknuffels, high fives, soms ligt de hele ploeg boven op elkaar. Mats vindt dat dit er allemaal bij hoort. De ploeg doucht samen, dat is nu eenmaal de gewoonte dus Mats doet ook mee, ook al is hij altijd blij dat het voorbij is, hij doucht liever alleen. Sinds kort doucht de trainer ook af en toe mee.</i> ● Advocaat van de duivel: trainer geeft ook opmerkingen over het uiterlijk/lichaam van Mats. <p>2. Stelling: het versturen van naaktfoto's van jezelf, kun je beschouwen als grensoverschrijdend gedrag.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: Een jongen van 16 stuurt naaktfoto's naar een klasgenoot omdat hij ernaar vroeg. Het maken van de foto's geeft hem veel plezier. De andere jongen vindt dit op een aangename manier opwindend en houdt dit ook privé. Het is hun geheimpje.</i> ● Advocaat van de duivel: is er een verschil tussen zelf de foto sturen en die krijgen. Of het verschil tussen relatie (net iemand leren kennen vs langdurige relatie). Hier kan je zelfs verder gaan, wat als iemand erg aandringt om een foto te? ● Wetgeving: bij dat laatste, dwingen, kan je de leerlingen laten nadenken welke wetgeving hierop inspeelt, namelijk coercion-based. <p>3. Stelling: wanneer dementerend bejaarden verplegend personeel in het rusthuis ongepast aanraken, dan kan je dit beschouwen als seksueel overschrijdend gedrag (denk: tikje op de billen).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: Sinds je opa zwaar dement is, heeft hij zijn libido niet meer helemaal onder controle. In het woonzorgcentrum slaat hij regelmatig verplegend personeel op de billen en maakt hij daarbij obscene opmerkingen. De meeste verplegers vinden dat nu eenmaal bij de job hoort. Er is immers geen kwaad opzet mee gemoeid.</i> 		
--	--	--	--	--	--

			<p>4. Stelling: Het is terecht dat Nicolas Caeyers wordt vervolgd voor grensoverschrijdend gedrag</p> <ul style="list-style-type: none">● <i>Casus: “De acteur zou de minderjarigen via sociale media gecontacteerd hebben en nadien met hen afgesproken hebben. Op het moment dat Caeyers 22 jaar oud was, zou hij seks hebben gehad met de jongen van 13.”</i>● Advocaat van de duivel: is de leeftijd van de dader ook relevant, wat als de jongen bijvoorbeeld 17 zou zijn (minder leeftijdsverschil en randje van 18).● Wetgeving: Hierbij kan er ook worden teruggewezen naar de Belgische wetgeving, namelijk seksuele meerderjarigheid.● Krantenartikel: indien de leerlingen nog niet op de hoogte zijn van het proces rond Nicolas Caeyers, kan een krantenartikel aangeboden worden aan de leerlingen. Op deze manier kunnen zij een grondige mening vormen (zie bijlage). <p>5. Stelling: Wanneer iemand gebruik maakt van zijn machtspositie om iemand ongepaste opmerkingen te geven en hier zomaar mee wegstapt, kun je dit beschouwen als seksueel overschrijdend gedrag.</p> <ul style="list-style-type: none">● <i>Casus: Lisa werkt al twee jaar bij een groot bedrijf. Tijdens de jaarlijkse bedrijfsborrel merkt ze dat haar leidinggevende, Dirk, steeds te dichtbij komt en ongepaste opmerkingen maakt. Lisa voelt zich ongemakkelijk, maar weet niet goed hoe ze hiermee moet omgaan, omdat Dirk een invloedrijke positie binnen het bedrijf heeft.</i>● Wetgeving: ook hier kan verwezen worden naar de theorie, namelijk naar de term machtsmisbruik.	
--	--	--	--	--

			<p>6. Stelling: Zelfs in situaties waarin een persoon niet expliciet aangeeft dat ze iets niet willen, moet ongewenst fysiek contact, zoals in het geval van Max die Lola herhaaldelijk aanraakt zonder haar toestemming tijdens een avondje uit, worden beschouwd als grensoverschrijdend gedrag.</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Casus: Lola, een meisje van 17 jaar, gaat een avondje weg met haar vriendinnen. Op café blijft een jongen, Max haar herhaaldelijk aanraken op verschillende plekken zoals haar billen, borsten etc. Lola zegt er niks over omdat ze de sfeer niet wil verpesten.</i>• Advocaat van de duivel: stel dat Lola 1x ja heeft gezegd, maar de keren nadien nee, is dit dan toestemming voor altijd?• Wetgeving: In deze stelling kun je de leerlingen ook laten reflecteren over welke wetgeving past bij deze stelling, namelijk consent-based <p>7. Stelling: Ongewenste aanrakingen op een feest zijn onacceptabel, zelfs als beide personen iets hebben gedronken.</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Casus: Tijdens een feestje raakt Timo herhaaldelijk de schouder van Laura aan, hoewel ze beiden wat hebben gedronken. Laura voelt zich ongemakkelijk en vraagt Timo om te stoppen.</i>• Advocaat van de duivel: stel dat Laura heel dronken is en ze zegt ja, is dit dan wel nog verantwoord of maak je misbruik van de situatie?• Wetgeving: opnieuw kun je hier de leerlingen laten reflecteren welke wetgeving hierbij aansluit en hoe dit precies verwoord wordt in de wetgeving. <p>8. Stelling: Het nafluiten van mensen op straat, ongeacht kledingkeuze is onaanvaardbaar en dient te worden erkend als grensoverschrijdend gedrag.</p>	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: Mia wandelt op een warme zomerdag naar haar oma en opa die een paar straten verder wonen. Ze draagt een rokje. Tijdens haar wandeling komt ze een paar oudere mannen tegen die haar nafluiten. Dit is een situatie van grensoverschrijdend gedrag.</i> ● Advocaat van de duivel: stel dat het een groep tienermeisjes is die eens fluiten, is dit dan ook grensoverschrijdend gedrag? ● Wetgeving: hier kan verwezen worden naar de nieuwe ontwikkelingen in de wetgeving waarbij daders alle genders en ook bekenden kunnen zijn. <p>9. Stelling: Het ongewenst betreden van iemands persoonlijke ruimte met seksuele bedoelingen, zelfs zonder fysiek contact, is een vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: Tijdens een bedrijfsfeestje staat Julia gezellig te praten met haar collega's wanneer Paul plotseling heel dicht bij haar komt staan, zonder haar toestemming, en haar probeert te omhelzen. Hoewel Paul geen fysiek contact maakt, voelt Julia zich ongemakkelijk en ingeperkt in haar persoonlijke ruimte.</i> ● Advocaat van de duivel: is het dan strafbaar? ● Wetgeving: ook hier kan verwezen worden naar de wetgeving, waarbij er geen sprake meer moet zijn van een fysieke handeling om te kunnen spreken over seksueel overschrijdend gedrag. <p>10. Stelling: De uitzending van 'het proces dat niemand wou' moet worden uitgezonden om het bewustzijn rond grensoverschrijdend gedrag te vergroten.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Casus: In die documentaire doen acht vrouwen voor het eerst hun verhaal over de zaak rond Bart De Pauw, de gevierde televisiemaker die in 2021 schuldig werd bevonden aan belaging van vijf vrouwen en elektronische overlast. VRT-CEO besloot om dit eerst niet uit</i> 		
--	--	--	---	--	--

te zenden. Bart De Pauw was hier echter mee akkoord, genoeg is genoeg. Nadien is de VRT- CEO op zijn besluit teruggekomen na de vele kritiek die werd gegeven.

- **Krantenartikel:** In deze casus vraagt de leerkracht best wel eerst of de leerlingen bekend zijn met de zaak. Indien dit niet zo is, kan de leerkracht (1) leerlingen zelf de case laten uitleggen en (2) de leerlingen een artikel laten lezen (link terug te vinden bij bronnen).
- **Wetgeving:** hier kan verwezen worden naar de functie van Bart De Pauw en naar het belang van machtsmisbruik.

ROL VAN DE LEERKRACHTEN

De leerkracht heeft hier vooral een modererende rol. Dit houdt in dat:

- de leerkracht voor een respectvol verloop van het debat zorgt en ingrijpt wanneer dit niet het geval zou zijn.
- de leerkracht de tijd in de gaten houdt en eventueel een timer gebruikt, zodat de leerlingen ook de tijd in de gaten kunnen houden. Per stelling rekenen we op 5 à 7 minuten afhankelijk van het aantal stellingen die de leerkracht wenst te behandelen.
- de leerkracht legt steeds de link met de theorie en de leerstof van de vorige lessen. Dit gebeurt best na elke stelling, op deze manier wordt de leerstof verankerd en wordt er herhaling voorzien voor de leerlingen. Voor de leerkracht is dit ook een moment van evaluatie; welke begrippen zijn reeds gekend en welke moeten nogmaals herhaald worden? Kunnen de leerlingen de wetgeving ook toepassen op fictieve en/of actuele voorbeelden? Vragen die hier kunnen gesteld worden:
 - Welke wetgeving is van toepassing op deze stelling?
 - Welke concepten hebben wij gezien die van toepassing zijn op deze stelling?

			<ul style="list-style-type: none"> ○ Is de wetgeving (vb, consent-based) wel nog correct na het vermelden van de ‘advocaat van de duivel’? ● de leerkracht tijdens het debat de antwoorden van de leerlingen aan het bord noteert, die doet hij/zij in de vorm van een tabel. Op deze manier ontstaat er een samenvattend schema dat samen met de leerlingen tijdens het debat tot stand komt (zie bijlage). 		
5’	Afsluiter van de les	<p>Ter afsluiting van de les kan de leerkracht kort de belangrijkste punten van het debat samenvatten. Vervolgens kan dit worden aangetoond door de grafiek van Sensoa die de ervaring van seksueel gedrag doorheen het leven duidt. Deze data benadrukken de ernst van het probleem. Hoewel het debat eerder gaat over meningen, zijn dit wel de feiten. Heel veel mensen krijgen dagelijks te maken met grensoverschrijdend gedrag.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Eventueel kun je als leerkracht aan de leerlingen vragen ‘wat vinden jullie van deze cijfers?’. ● Het is dan ook cruciaal dat we onze persoonlijke grenzen stellen en anderen leren dat deze grenzen onaantastbaar zijn. ● Hiermee eindigen we ook met de quote ‘Nee is altijd oké’ als boodschap van de les. Dit is lange tijd een campagne geweest van de Vlaamse Overheid en dit onderstreept ook een van onze doelen van het debat, namelijk sensibilisering. 	Powerpoint, Sensoa	De reflectie die leerlingen maken over het belang van consent geven.	

5. SCHEMA'S (bord, transparant,...)

Coercion-based	Consent-based
Stelling 1 - Onder 16 jaar kan je geen toestemming geven	Stelling 2 - Uit vrije wil
Stelling 2 (na advocaat van de duivel) - Dwang	Stelling 6 - Toestemming kan te allen tijde terug ingetrokken worden
Stelling 4 - Leeftijdsverschil	
Stelling 5 - Machtsmisbruik	
Stelling 7 - Geestelijk bij dronkenschap	
Stelling 9: - Geen fysieke aanraking, toch overschrijdend	
Stelling 10 - Machtsmisbruik	
6. OVERZICHT VAN BIJLAGEN (o.a. media)	
<u>Theoriebundel</u>	

Seksueel overschrijdend gedrag

1. Het begrip 'consent'

'Consent' betekent letterlijk: wederzijdse toestemming. Het begrip wordt gebruikt in allerlei contexten, maar wij gaan tijdens deze les in op de context van aanraking, intimiteit en seksualiteit. Bij 'consensuele intimiteit' hebben alle partijen ingestemd, is alles besproken en geeft iedereen zijn/haar/hun grenzen en verlangens aan.

'Consent' is echter een ruimer begrip dan 'toestemming'. Toestemming kan je simpelweg bereiken als de één een ja/nee-vraag stelt en de andere deze beantwoordt. Dit is uiteraard een belangrijk onderdeel van consent, maar consent gaat verder: het is een proces dat voortdurend doorloopt, het gesprek gaat verder, men kan tijdens de seks terugkomen op genomen beslissingen, enzovoort.

2. Coercion- of consent-based

Coercion-based

De traditionele manier van denken en wetgeving over consent is de 'coercion-based' of 'dwang-gebaseerde' consent. Hierbij is vereist dat de seksuele handeling moet zijn verricht door middel van dwang, geweld, fysieke kracht of het dreigement van geweld of fysieke kracht om als verkrachting te kunnen worden beschouwd.

Deze gedachtegang stamt uit de 18de eeuw, toen seks werd gezien als een privézaak waarmee de staat en de samenleving zich niet moesten bemoeien en waarin alleen gedacht werd aan de verkrachting van vrouwen door mannen. Het was toen bovendien ondenkbaar dat iemand binnen een huwelijk ook kon worden verkracht.

Voordelen	Nadelen
Beschermt verdachten die onschuldig zijn, omdat het moeilijk is de daad te bewijzen	Heel moeilijk om als slachtoffer de verkrachting te bewijzen indien er geen fysieke verwondingen zijn
-	Slachtoffer moet zich actief verzetten, maar wat dan met verdoofd of gedrogeerd worden, verlamd zijn door angst?
-	Geen aandacht voor mentale of emotionele schade

Consent-based

De nieuwe manier van denken (sinds de late 20ste en 21ste eeuw) en wetgeven is 'consent-based). Hierbij is vereist dat, om een handeling als verkrachting te kunnen beschouwen, er een seksuele handeling moeten hebben plaatsgevonden waarmee de ander niet heeft ingestemd.

Seksueel geweld wordt nu ook ruimer gezien dan alleen verkrachting, het wordt uitgebreid naar alle genders en ook bekenden (zoals de eigen partner) kunnen daders zijn. Seks wordt niet meer louter als een privézaak gezien, maar ook als een maatschappelijke zaak: men vindt dat de staat moet ingrijpen bij seksueel geweld.

Voordelen	Nadelen
- Betere juridische bescherming van slachtoffers	- Vals beschuldigen wordt gemakkelijker.
- Legt grote verantwoordelijkheid bij de dader	
- Ook aandacht voor andere vormen van geweld, bijv lastigvallen met smartphone, iemand drogeren, etc.	

3. De Belgische wetgeving

Vroegere wetgeving in België: coercion-based:

‘Toestemming is er met mate niet wanneer de daad is opgedrongen door middel van geweld, dwang, bedreiging, verrassing of list of mogelijk gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijke of geestelijk gebrek van het slachtoffer’

Huidige wetgeving in België (sinds 2022): consent-based:

‘Toestemming veronderstelt dat deze uit vrije wil is gegeven. (...). De toestemming kan niet worden afgeleid uit de loutere ontstentenis van verweer van het slachtoffer. ‘De toestemming kan worden ingetrokken op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling.’

Seksuele meerderjarigheid:

Vanaf 16 jaar ben je seksueel meerderjarig en beschik je over ‘seksueel zelfbeschikkingsrecht’. Dat betekent dat je vanaf 16 jaar voor de wet oud genoeg bent om toestemming te geven voor seksuele handelingen zolang het leeftijdsverschil met de andere persoon niet meer dan 2 jaar bedraagt.

Onder de 18 jaar zijn er wel uitzonderingen. Een minderjarige kan nooit uit vrije wil toestemmen me

Seks met een aanverwant (binnen de familie, ook stiefbroers en -zussen)

- Seks met iemand met een gezagspositie (leerkracht, trainer,...)
- Prostitutie

4. De cirkel van overeenkomst (the wheel of consent, dr. Betty Martin.)

Betty Martin ontwikkelde de 'cirkel van overeenkomst' vanuit haar werk als chiropractor (een lichaamstherapeut die vooral werkt bij rugproblemen) en relatiecoach. De cirkel is een praktisch systeem om fysieke aanraking binnen verschillende handelingen, grenzen, wensen en verlangens onder te brengen in vier kwadranten (geven/dienen, nemen, ontvangen en toestaan) kunnen verwarring en problemen tussen twee (of meer) mensen verduidelijkt worden.

De vier verschillende kwadranten

Binnen de cirkel van overeenstemming of (verbale) consent ontstaan er vier kwadranten, waarbinnen je vrij kan geven en ontvangen, vragen en toestemmen. Elk kwadrant is goed, zo lang alles dus zeker na mondelinge afspraken gebeurt. Is die overeenstemming er niet of is ze niet goed uitgesproken, kunnen er problemen ontstaan. Mensen kunnen bijvoorbeeld denken dat ze in het ene kwadrant zitten en er zo onterecht vanuit gaan dat de ander zich wel in het tegenoverliggende kwadrant zal bevinden.

2. Powerpoint

Debat: grensoverschrijdend gedrag

Sida Jax
Doelgroep:

Lesdoelen

Sensibiliseren Eigen mening creëren

2

Introductie

<https://www.beeldspraak.be/over-de-organisatie>
<https://www.beeldspraak.be/over-de-organisatie>

SPELREGELS

Regels voor de organisator	Regels voor de deelnemers
Aanpak	Wat kan de organisator doen om de deelnemers te ondersteunen en te motiveren?
Regels voor de deelnemers	Wat kan de deelnemer doen om de organisator te ondersteunen en te motiveren?
Wanneer kan ik stoppen?	Wat kan de deelnemer doen om de organisator te ondersteunen en te motiveren?
Wanneer kan ik stoppen?	Wat kan de deelnemer doen om de organisator te ondersteunen en te motiveren?

4

Debat op voeten

Alklaard Neutraal Niet alklaard

Groen Rood

01

Een trainer die meedoucht, kan je beschouwen als een vorm van grensoverschrijdend gedrag

Quint: Max is 17 en komt voor de eerste keer op school. Hij is bang en wil graag naar huis. Hij wil graag naar school, maar hij wil graag naar huis. Hij wil graag naar school, maar hij wil graag naar huis. Hij wil graag naar school, maar hij wil graag naar huis.

6

02

Het versturen van naaktfoto's van jezelf, kan je beschouwen als een vorm van grensoverschrijdend gedrag

Quint: Ben jonger van 16 en heb een foto van mezelf gemaakt. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf.

7

03

Wanneer iemand anders' foto's van jezelf, kan je dit beschouwen als seksueel overtreffend gedrag (denk: tikje op de billen).

Quint: Ben jonger van 16 en heb een foto van mezelf gemaakt. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf. Het is een foto van mezelf.

8

04

Vlaamse acteur en influencer (1) veroordeeld voor verkrachting minderjarige

Het is terecht dat Nicolas Cleyns wordt vervolgd voor grensoverschrijdend gedrag.

Quint: Nicolas Cleyns is een Vlaamse acteur en influencer. Hij is 33 jaar oud en heeft een grote volgerskring op sociale media. Hij is 33 jaar oud en heeft een grote volgerskring op sociale media.

9

05

Wanneer iemand gebruik maakt van zijn machtspositie om iemand ongepaste opmerkingen te maken en hier zo maar mee weg te komen, kan je dit beschouwen als seksueel overtreffend gedrag.

Quint: Dit is een voorbeeld van iemand die gebruik maakt van zijn machtspositie om iemand ongepaste opmerkingen te maken. Dit is een voorbeeld van iemand die gebruik maakt van zijn machtspositie om iemand ongepaste opmerkingen te maken.

10

06

Zelfs in situaties waarin een persoon niet expliciet aangeft dat ze iets niet willen, moet ongewenst fysiek contact, zoals in het geval van Max de Lola herhaaldelijk aanraken zonder haar toestemming tijdens een avondje uit, worden beschouwd als grensoverschrijdend gedrag.

Quint: Ongewenst fysiek contact, zoals in het geval van Max de Lola herhaaldelijk aanraken zonder haar toestemming tijdens een avondje uit, wordt beschouwd als grensoverschrijdend gedrag.

11

07

Zelfs in situaties waarin een persoon niet expliciet aangeft dat ze iets niet willen, moet ongewenst fysiek contact, zoals in het geval van Max de Lola herhaaldelijk aanraken zonder haar toestemming tijdens een avondje uit, worden beschouwd als grensoverschrijdend gedrag.

Quint: Ongewenst fysiek contact, zoals in het geval van Max de Lola herhaaldelijk aanraken zonder haar toestemming tijdens een avondje uit, wordt beschouwd als grensoverschrijdend gedrag.

12

08

Het naliften van mensen optraat ongeacht de draagtas is onaanvaardbaar dient te worden erkend als grensoverschrijdend gedrag.

Quint: 'Als na mijn bijeenkomst mensen me omhoog nemen of me vastpakken, dat is niet aanvaardbaar. Het is niet oké. Het is een vorm van grensoverschrijdend gedrag.'

09

Het ongewast betreden van de markt persoonlijke ruimte met seksuele bedoelingen, zelfs zonder fysiek contact, is een vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Quint: 'Tijdens een bijeenkomst heb ik een vrouw ontmoet die me vastpakte. Het was niet oké. Het is een vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag.'

14

10

De uitzending van 'het proces dat niemand wou' moet worden uitgezonden om de bewustzijn rond grensoverschrijdend gedrag te vergroten.

Quint: 'In de documentaire die we samen met het team hebben gemaakt, zie ik veel mensen die niet weten wat het is. Het is belangrijk dat we het proces uitzenden, zodat iedereen erachter komt dat het niet oké is. Het is een vorm van grensoverschrijdend gedrag.'

Conclusie

		
Campagne	Actualiteit	Cijfers
Maak een campagne Niet te dichtbij We zien u Sensoa Is het? Niet zeker? Denk er!	Grensoverschrijdend gedrag is er nog een reden om te stoppen	10% meer van de respondenten gebruikt Sensoa op de afgelopen dagen. Het aantal mensen dat Sensoa gebruikt is nu 10% meer.

16

Nee is altijd oké

Wat als iemand iets met je lijf doet wat niet fijn voelt? Aarzel dan niet om "nee" te zeggen. Geef het aan, of zoek een vriend die je kan helpen. Want jouw lichaam is van jou en enkel jij bent de baas over je lijf. Het is oké om te zeggen "nee".

En nee is altijd oké.

18

7. BRONNEN

- Betty Martin – *Developer of the Wheel of Consent*. (z.d.). <https://bettymartin.org/>
- *Cijfers over seksueel misbruik in België*. (z.d.). Sensoa. <https://www.sensoa.be/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-bij-jongeren-en-volwassenen-feiten-en-cijfers#title4>
- “*Nee is altijd oké*” campagne van de minister van jeugd <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/nieuws/nee-altijd-oke-videoreeks-helpt-kinderen-hun-grenzen-aan-te-geven>
- *Fonds Slachtofferhulp*. (2017, 13 juli). Toestemming: zo simpel als thee [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=7KORsGR7f9o>
- Nws, V. (2024, 13 februari). Acteur en influencer Nicolas Caeyers veroordeeld tot 1 jaar cel met uitstel voor verkrachting van 2 minderjarigen. vrtnews.be. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2024/02/12/uitspraak-zedenzaak-minderjarigen-nicolas-caeyers-minderjarigen/>
- Nws, V. (2021, 25 november). Tv-maker Bart De Pauw krijgt 6 maanden met uitstel voor stalking van 5 vrouwen. vrtnews.be. <https://www.vrt.be/vrtnews/nl/2021/11/25/vonnis-zaak-bart-de-pauw/>

3. Reflectieverslag

De uitvoering van onze les omtrent seksueel grensoverschrijdend gedrag verliep over het algemeen heel vlot en werd positief ontvangen door ons publiek en het vakdidactisch team. Het filmpje "Toestemming: zo simpel als thee" waarmee we onze les startten, werd zowel door de leerlingen als het vakdidactisch team positief beoordeeld. De video omtrent toestemming zorgde dus voor een duidelijke boodschap en zorgde voor een goede opwarmer bij het begin van het debat.

Daarnaast zorgden de vooraf besproken spelregels voor een respectvol en georganiseerd debat. Het feit dat enkel de persoon met de bal mocht praten, dat er alleen mocht worden rondgelopen op aangegeven momenten en dat er respectvol met elkaars mening moest worden omgegaan, droeg bij aan een positieve groepsdynamiek doorheen het debat. Ook de groene en rode bladeren die tegen de muur in het klaslokaal werden opgehangen, hielpen de leerlingen om hun positie duidelijk te maken in het klaslokaal. Leerlingen konden zich zo positioneren langs een continuüm dat liep van eens tot neutraal tot oneens.

De stellingen die we hadden voorbereid, zowel fictief als actueel, werden verder goed onthaald door de leerlingen. De leerlingen en het vakdidactisch team gaven zelf aan dat er genoeg variatie in de stellingen aanwezig was en dat de actuele stellingen ook bijdroegen aan de kwaliteit van het debat. Het gekozen onderwerp leidde tot genuanceerde meningen, waardoor het voor ons publiek en het vakdidactisch team nodig leek om contextinformatie, zoals wetgeving en achtergrondinfo bij actuele stellingen, op te zoeken en deze ook te visualiseren op het bord. Daarnaast stond de timing niet altijd op punt, want er ging soms veel tijd over dezelfde stelling. Het is dus beter om sneller over te gaan naar de volgende stelling als er geen nieuwe elementen uit het publiek worden toegevoegd. Deze feedback pasten we toe in de verdere uitwerking van deze opdracht.

Over het algemeen was de les dus, op enkele aandachtspuntjes na, een succesvolle manier om de leerlingen actief te betrekken bij het onderwerp rond seksueel grensoverschrijdend gedrag en om hen aan te moedigen om na te denken over hun eigen standpunten en die van hun klasgenoten.

4. Bijlagen

4.1. Bijlage 1: Analyse van een debat

Openingscollege politicologie

Hoe kunnen we de politiek redden (3/10) - bijgewoond door Marie De Rick.

Gasten: Bart De Wever (N-VA), Conner Rousseau (Vooruit), Tom Van Grieken (VB) en Raoul Hedebouw (PVDA)

1. Welk format wordt er gebruikt?

Het format dat hier werd gebruikt was een panelgesprek met 4 sprekers en 2 moderatoren (prof. DeVos en de journalist van de VRT). Van elke partij die was uitgenodigd was er een debater aanwezig. Het debat ging over de cruciale vraag 'hoe kunnen we de politiek redden'. Het debat was opgedeeld in stellingen die op dat moment in de politiek actueel waren. Elke partij kreeg vervolgens de gelegenheid om hun standpunten hierover duidelijk te maken. De standpunten waren op voorhand wel al doorgegeven aan de politici zelf zodat ze de kans kregen om zich hier in zekere mate op voor te bereiden.

2. Sterkte van het debat?

De grootste sterkte van het debat was het feit dat de moderator, de journalist van de VRT, altijd de kalmte kon bewaren en probeerde om iedereen een moment van woord te geven. Als iemand, zoals Bart De Wever, een sterke mening heeft en blijft praten kan die de andere debater overheersen. De journalist van de VRT stuurde dit altijd bij en gaf anderen en debaters de kans om hun visie te delen en hield zo het debat divers. Maar er werd ook interactie gecreëerd met de jongeren, zo kregen ze de kans om direct vragen te stellen aan de politici zelf. Dit creëert dan ook betrokkenheid, zeker belangrijk op momenten waarin jongeren niet echt meer in de politiek geloven en veel vragen hebben voor hun eigen toekomst.

3. Zwakte van het debat?

Ondanks de moderator probeerde om toch iedereen het woord te laten, gingen op bepaalde momenten de politici door elkaar spreken, zeker wanneer ze het oneens waren met de stelling van de ander. Met andere woorden, op momenten dat het in het debat ging over politiek gevoelige zaken, werd het eerder een strijd onder de partijen zelf en werd het chaotisch voor het publiek om mee te volgen.

Daarnaast was het ook zo dat enkele politici persoonlijke kwesties gebruikten om andere politici aan te vallen wanneer ze het niet eens waren met hun standpunt. Hierdoor ontstond er vaak onderling gekibbel en verloor vervolgens het debat een zekere mate van geloofwaardigheid, wat zeker cruciaal was in dit debat om ervoor te zorgen dat jongeren nu net wel weer in de politiek geloven en er toekomst in zien

4. Doel van het debat?

Het doel hangt ook af van de context waar een debat plaatsvindt. In het geval van het openingscollege van politicologie is dat:

- Kennismaking met het onderwerp politiek
- Kritisch denken over de huidige politieke kwesties. Het stelt hen in staat om verschillende argumenten te horen en te beoordelen.
- Interactie en betrokken: Om zo de studenten te betrekken bij het onderwerp en ook de politiek.

5. Hoeveel spreektijd krijgt iedereen?

De tijd van het debat in het openingscollege zelf is vastgesteld (+/- 3 uur). Maar de exacte spreektijden van de debater hangt af van de context. De moderator probeert de debater te laten uitspreken wanneer de vraag wordt gesteld, maar het is ook aan de moderator zelf om zelf om de vraag te richten naar de verschillende politici en niet één iemand aan het woord te laten. Op deze manier zal de moderator inschatten dat iedereen ongeveer hetzelfde aan het woord is gelaten.

Openingscollege politicologie

Hoe kunnen we de politiek redden (03/10)

Gasten: Conner Rousseau (Vooruit), Tom Van Grieken (Vlaams Belang), Raoul Hedebouw (PVDA), Bart De Wever (NVA)

1. Welk format wordt er gebruikt?

Het bijgewoonde debat had als onderwerp: "Het vertrouwen in de politiek". Carl Devos, die het vak Politicologie doceert aan UGent studenten, nodigde 4 sprekers uit van 4 verschillende partijen. Ze stonden naast elkaar en elk aan een eigen tafel. Bij het debat waren ook 2 moderators aanwezig. Carl Devos en Nicolas Bouteca zijn beiden professoren aan de UGent en hadden vooraf enkele stellingen voorbereid in verband met "het vertrouwen in de politiek". De moderators stelden om de beurt een stelling en gaven dan meteen het woord aan één van de sprekers. De moderators probeerden ervoor te zorgen dat elke politici ongeveer evenveel spreektijd kreeg, maar dit was niet altijd even makkelijk.

2. Sterkte van het debat

De sterkte van het debat is dat de moderators heel aanwezig zijn in het debat. Ze proberen zo veel mogelijk het debat in goede banen te leiden. Hierdoor zijn er weinig momenten van door elkaar roepen tijdens het debat. Het debat was ook goed voorbereid. De moderators wisten goed welke vragen ze wilden stellen.

Ook op vlak van timing verliep alles perfect. Het debat begon op het voorziene uur en eindigde op het voorziene uur. Nog een sterkte van het debat was dat de debaters bekende politici zijn in onze samenleving. Dit maakte het extra interessant om aanwezig te zijn in het debat.

3. Zwakte van het debat

Een zwakte van het debat was dat, hoewel de moderatoren heel aanwezig waren in het debat, er wel nog steeds momenten waren waarin de politici door elkaar begonnen roepen. Hierdoor was het ook niet altijd duidelijk wat iedereen zei en werd het op sommige momenten nogal chaotisch. Er werd op bepaalde momenten op een aanvallende toon gedebatteerd waardoor het ook op sommige momenten eerder leek op een entertainmentshow dan op een gastcollege politicologie.

4. Doel van het debat

Het doel van het debat was in de eerste plaats om de eerstejaarsstudenten Politieke en Sociale wetenschappen te informeren. Professor Carl De Vos geeft het vak Politicologie aan deze studenten en dit debat werd gevoerd tijdens een les van hem. Het doel van het debat lijkt mij hier dan ook om eerstejaars studenten te bereiken en hun te informeren over het politieke landschap vandaag de dag in onze maatschappij. Het debat was vooral bedoeld om de mening te horen over de huidige politieke situatie van de vier debaters. Dit gaf de moderator duidelijk aan aan de start van het debat.

5. Hoeveel spreektijd krijgt iedereen

Iedere spreker kreeg ongeveer evenveel spreektijd bij elke stelling die werd gegeven door de moderatoren. Vooral de moderatoren zorgden ervoor dat niemand te lang aan het woord was, maar ook vroegen ze specifiek naar de mening van politici die zelf niet meteen het woord namen. Dit liep niet altijd even vlot. Af en toe was iemand lang aan het woord en probeerden de moderatoren wel in te grijpen, maar dat werd niet altijd gevolgd door de debaters.

Openingscollege politicologie

Hoe kunnen we de politiek redden (3/10)

Gasten: Bart De Wever (N-VA), Conner Rousseau (Vooruit), Tom Van Grieken (VB) en Raoul Hedebouw (PVDA)

1. Welk format wordt er gebruikt?

Professor Carl nodigt elk jaar belangrijke kopstukken uit de politiek om het nieuwe academiejaar te openen. Dit jaar nodigde hij twee prominente figuren uit de linkse kant van het politieke landschap en twee uit de rechtse kant van het politieke spectrum. Professor Devos treedt op als moderator en neemt het voorwoord

en stelt de leden voor. De sprekers staan op een rij naast elkaar, elk aan een tafeltje en de rechtse en linkse sprekers staan door elkaar. Er worden stellingen/vragen geformuleerd door de moderators waarbij de debaters de kansen krijgen om te reageren. Er is een groot publiek aanwezig, waardoor de sprekers zich niet enkel naar de mede-debaters richten, maar ook naar het publiek.

2. Sterkte van het debat?

De debaters zijn niet van de minste, dit zorgt ervoor dat het een zeer interessant en populair debat is. Het is een debat waarbij je op voorhand kan verwachten dat het een zeer pittig zal worden. De sprekers zijn ervaren en mondig, waardoor het belangrijk is dat de moderatoren de zaken in goede banen leiden. Daar zijn ze voor een groot deel in geslaagd, hoewel het zeker niet evident was. Ook de keuze om twee moderatoren in te schakelen is een sterk punt, zo hebben ze samen meer eigenaarschap om het debat vlot te laten verlopen. Ten slotte was het ook duidelijk zichtbaar dat het debat goed voorbereid was, zowel door de moderatoren als door de debaters. Hoewel de debaters beweerden niet voorbereid te zijn, ondanks het tegenbewijs van de voorbereide documenten op hun tafel.

3. Zwakte van het debat?

Aangezien dit debat veel media-aandacht krijgt en de debaters de kans willen benutten om hun eigen standpunten duidelijk te maken en hierbij de kans niet laten liggen om de andere partij in een slecht daglicht te zetten, ontardt het debat in een verhitte discussie en populistische taalgebruik. Op bepaalde momenten wordt het gesprek ook vrij persoonlijk en wordt er te veel afgeweken van de vragen die de moderatoren stellen. Op deze momenten wordt er te weinig ingegrepen door de moderatoren.

4. Doel van het debat?

Het debat kadert in een lessenreeks van professor Carl Devos, daarmee is het debat gericht aan de eerstejaars studenten politieke en sociale wetenschappen aan de Universiteit van Gent. Het is bedoeld als eerste kennismaking met de politieke wereld en om de studenten warm te maken voor de politiek. De moderator gaf in de inleiding ook aan dat het niet de bedoeling is om over beleidspolitiek te praten, maar meer algemeen de huidige politieke situatie toe te lichten. Vermoedelijk hebben de debaters hun eigen doelen die ze met dit debat willen bereiken, zeker wanneer de komende verkiezingen in het achterhoofd houden..

5. Hoeveel spreektijd krijgt iedereen?

Hoewel de moderatoren iedereen een kans willen geven om aan het woord te komen, valt het op dat een aantal debaters vaker het voortouw neemt. Wanneer meneer De Wever aan het woord is dan lijken het soms monologen. De moderatoren proberen in te grijpen, maar dit lijkt niet altijd te lukken. Meneer Rousseau laat op een bepaald moment ook duidelijk merken dat hij blij is 'dat hij toch nog' aan het woord mag komen.

4.2. Bijlage 2: Interviewleidraad

Inleiding

- Als eerste mag de respondent een pseudoniem kiezen om anonimiteit te bewaren.
- Op welke school geeft u les?
- Hoelang geeft u al les?
- In welke graad/jaar geeft u les?
- Welke vakken geeft u?

Introductievragen: deze leiden het onderwerp in

- drop off: filmpje van debatteren in de klas door Klasse.
- Heeft u zelf al in de klas gebruik gemaakt van een debat?
 - Indien ja, welke vorm van debatteren hanteer je?
 - Indien niet, waarom nog niet en zou u dit in de toekomst dan doen?
- Wat is uw algemene ervaring over het gebruik van debatteren als onderwijsvorm in de klas?
- Denkt u dat debatteren kan bijdragen tot het kritisch denken van leerlingen? Waarom?

Sleutelvragen

- Hoe belangrijk is debatteren in het kader van 'burgerschap'?
- Hoe selecteer je geschikte onderwerpen voor debatten in de klas en waarmee houd je rekening?
- Wat zijn volgens u de voordelen van een debat in de klas?
- Wat zijn volgens u de nadelen van een debat in de klas?
- Zorgt debatteren niet voor meer polarisatie in de klas?
- Hoe beschouwt u de waarde van debatteren als onderwijsvorm in vergelijking met andere methoden voor kennisoverdracht en kritisch denken?
- Hoe gaat u om met meningsverschillen en eventueel conflicten die zich tijdens het debat kunnen voordoen?
- Hoe bevordert u respectvolle discussies?
 - Hoe stimuleert u participatie bij het debatteren, hoe zorgt u ervoor dat alle leerlingen aan de beurt kunnen komen?
 - Wat zouden uitdagingen kunnen zijn waarmee je te maken krijgt bij het implementeren van debatteren in de klas, en hoe ga je daarmee om?

- Kunt u voorbeelden geven van debat onderwerpen die tijdens uw lessen effectief zijn gebleken?
 - Indien ja, kunt u dit verder toelichten
 - Indien nee, zou je een voorbeeld kunnen geven waarin het in uw les nuttig zou kunnen zijn?
- Hoe beoordeel je de prestaties van studenten tijdens debatten?
- Hoe zorg je ervoor dat leerlingen goed geïnformeerd zijn over de onderwerpen?

Besluitende vragen

- Wat vond u zelf van het onderwerp?
- Als ik alles even samenvat ... zijn er nog zaken die gecorrigeerd moeten worden?
- Welke tip zou jij willen meegeven rond het opzetten van debatten in de klas?

4.3. Bijlage 3: interviews

Interview door Noor Mertens

INT: Op welke school geeft u les?

LK: Gemeentelijke technische tuinbouwschool Merchtem

INT: Hoelang geeft u al les?

LK: 7 jaar

INT: In welke graad/jaar geeft u les?

LK: In de derde graad, 5de middelbaar

INT: Welke vakken geeft u?

LK: Frans, Maatschappelijke vorming

INT: Heeft u zelf al in de klas een debat opgezet? Indien ja, welke vorm van debatteren hanteer je?

LK: Ja, debat op voeten .

INT: Wat is uw algemene ervaring over het gebruik van debatteren als onderwijsvorm in de klas?

LK: Moeilijk omdat er vele kinderen zijn met een extreme mening en anderen die niet participeren. Ik gaf zo

eens een les over 'standpunt en argument' en de bedoeling was dat de leerlingen een standpunt innamen en hiervoor ook argumenten aanhaalden. Ik ondervond dat vele leerlingen extreme standpunten in namen zonder dat ze dat eigenlijk konden onderbouwen. Het onderwerp waar het wel bij lukte, was 'relaties en seksualiteit'. We werkten toen met kaartjes van Sensoa. Hierop staan situaties over seksualiteit. De leerlingen moesten deze kaartjes beoordelen of ze gepast of ongepast waren. Hierover konden ze goed een standpunt innemen en een argument verzinnen. Politieke onderwerpen daarentegen vind ik veel moeilijker om een debat over te geven, hierdoor ga ik dat vaak ook gaan mijden. Er worden vooral extreme standpunten gegeven door de leerlingen waardoor het moeilijk is om hier verder op in te gaan. Ik vermijd liever zo een onderwerp.

INT: Denkt u dat debatteren kan bijdragen tot het kritisch denken van leerlingen? Waarom?

LK: Ja zeker, leerlingen horen standpunten van anderen en staan daar hopelijk wel eens bij stil.

INT: Hoe belangrijk is debatteren in het kader van 'burgerschap'?

Heel belangrijk, denk ik. Stilstaan en kijken hoe anderen het zien, kritisch leren denken.

INT: Hoe selecteer je geschikte onderwerpen voor debatten in de klas en waarmee houd je rekening?

LK: Op basis van wat het leerplan vraagt. Leerplannen vragen om zulke dingen te doen. Er kan instaan dat leerlingen mondeling hun mening kunnen geven over bepaalde onderwerpen. We moeten dat leerplandoel bereiken en een mogelijke manier is dan om een debat te organiseren. Hiermee kan ik hen inhoudelijk beoordelen, maar hierdoor bereik je ook andere leerplandoelen. Ze geven hun mening erover en ondertussen behaal ik ook het doel van het onderwerp zelf.

INT: Wat zijn volgens u de voordelen van een debat in de klas?

Naar elkaar leren luisteren, het is een interactieve lesvorm. Ze leren hun mening op een respectvolle manier naar voor te brengen.. Ze leren standpunten innemen, maar ze leren ook hoe ze argumenten moeten geven.. De basisdingen: uw beurt afwachten, naar elkaar luisteren, leren reageren op een standpunt van iemand anders.

INT: Wat zijn volgens u de nadelen van een debat in de klas?

LK: Leerlingen moeten zich veilig voelen in de groep, anders zeggen ze niets. Als iemand niet goed in de klasgroep ligt, zal het voor die leerlingen moeilijk zijn omdat deftig te doen. Hierdoor is het moeilijk het debat te voeren met alle leerlingen.

INT: Zorgt debatteren niet voor meer polarisatie in de klas?

LK: Ik denk dat dit juist de uitdaging is om ervoor te zorgen dat dit niet het geval is. Het gevaar als je het op

een verkeerde manier aanpakt, er meer polarisatie is. Beginnen met zachte onderwerpen, niet met de moeilijke thema's. Kijken naar wat leeft in de klasgroep en waarmee de leerlingen bezig zijn. Op een verkeerde manier kan het dus inderdaad een gevaar zijn voor het vormen van polarisatie in de klas.

INT: Hoe beschouwt u de waarde van debatteren als onderwijsvorm in vergelijking met andere methoden voor kennisoverdracht en kritisch denken?

LK: Ik denk dat het een heel goede methode is. Heel waardevol. Ik denk dat de omstandigheden juist moeten zitten om het voor iedereen waardevol te maken, zoals veilig voelen, hoe de leerkracht het aanpakt.

INT: Hoe gaat u om met meningsverschillen en eventueel conflicten die zich tijdens het debat kunnen voordoen? LK: Meningsverschillen zijn eigenlijk net de bedoeling. Er hangt veel af van de kwaliteit van de moderator. Ik benadruk dan altijd dat het een debat is en dat er geen juiste of foute meningen zijn.

INT: Hoe bevordert u respectvolle discussies?

LK: De moderator/leerkracht moet ervoor zorgen dat zoiets niet gebeurt. Op voorhand voor het debat goed voor te bereiden en de leerlingen goed uit te leggen wat de bedoeling is. Het is de bedoeling dat de leerlingen van mening verschillen. Een debat niet zomaar onvoorbereid beginnen. Bij de voorbereiding is het belangrijk te zeggen waarover het debat gaat en de leerlingen informatie te laten opzoeken zodat ze weten waarover het gaat. Ik geef les aan de leerlingen van de arbeidsmarktfinaliteit op school en ik merk dat velen vaak populistische meningen hebben. Ze zijn makkelijk met extreme meningen te overtuigen. Kritisch denken is voor hen vaak al echt een uitdaging.

INT: Hoe stimuleert u participatie bij het debatteren, hoe zorgt u ervoor dat alle leerlingen aan de beurt kunnen komen?

LK: Door iedereen verplicht aan beurt te laten komen. Bij een stellingenspel kan dat ook. Bij ons is het niet zo fel dat leerlingen de grote groep volgen. Het is afhankelijk van persoon tot persoon. De sterke karakters hebben hun eigen mening, maar kinderen die dit niet hebben zullen misschien de groep volgen uit schrik.

INT: Hoe beoordeel je de prestaties van studenten tijdens debatten?

LK: De grootste uitdaging denk ik. De kwaliteit van uw argumenten. De participatie in het debat, hoe vaak komen ze aan het woord. Hoe constructief ze met meningen van anderen omgaan, maar dat is heel moeilijk te beoordelen in een cijfer.

INT: Hoe zorg je ervoor dat leerlingen goed geïnformeerd zijn over de onderwerpen?

LK: Door leerlingen er eerst informatie over te laten opzoeken. Door de juiste bronnen te gebruiken hoort er ook wel bij denk ik.

INT: Ondersteunt de school debatteren op school?

LK: Ja, door veel activiteiten te organiseren die te maken hebben met onderwerpen rond burgerschap. Door naar toneelvoorstellingen te gaan en door sprekers uit te nodigen. Maar ook door de visie van de school (dat iedereen zichzelf kan zijn en daar de nadruk op te leggen, dat alle meningen tellen)

INT: Wat beschouwt u als een goed debat?

LK: Een debat dat de deelnemers heeft doen nadenken, maar ook waarin iedereen respectvol heeft geparticipeerd.

INT: Wat vond u zelf van het onderwerp?

LK: Ik vind het een interessant onderwerp omdat ik denk dat het in de klas wel niet altijd makkelijk is om een debat op een goede manier te doen. Daarom vind ik het zeker interessant.

INT: Welke tip zou je willen meegeven rond het opzetten van debatten in de klas?

LK: Het is belangrijk om het goed voor te bereiden, zowel als moderator als voor de leerlingen om er de juiste info te kunnen uithalen.

Interview door Soumaya Bouchaala

INT: Op welke school geeft u les?

LK: Gemeenschapsonderwijs in Oost-Vlaanderen

INT: Hoelang geeft u al les?

LK: 5 jaar

INT: In welke graad/jaar geeft u les?

LK: Eerste en tweede graad

INT: Welke vakken geeft u?

LK: islam en geschiedenis

INT: Heeft u zelf al in de klas een debat opgezet? Indien ja, welke vorm van debatteren hanteer je?

LK: Ja, wij debatteren regelmatig in de klas, maar ik volg niet echt een specifiek format. Meestal deel ik de leerlingen op in groepjes en zijn er voor-en tegenstanders. Soms is het meer in de vorm van een presentatie of soms gebruik ik stellingen. Het is een beetje afhankelijk wat ik wil doen en welke evaluatie ik eraan verbind.

INT: Wat is uw algemene ervaring over het gebruik van debatteren als onderwijsvorm in de klas?

LK: Persoonlijk vind ik dat een zeer aangename werkvorm. Ik ga zelf ook graag in discussie in mijn persoonlijke leven en vind het dus heel erg interessant om andere meningen te horen. Ik vind het ook belangrijk dat leerlingen weten dat ze een mening mogen hebben en dat ze voor die mening mogen uitkomen. Uiteraard is het belangrijk dat ze leren hoe ze dit het best kunnen doen. En het is dan mijn taak om hen te leren hoe ze argumenten kunnen zoeken, een eigen standpunt opbouwen. Ik merk dat veel leerlingen daar heel erg enthousiast over zijn, maar er zijn ook altijd leerlingen die wat meer terughoudend zijn. Ik schrik er ook niet van om een beetje chaos toe te laten in mijn klas, want dat is wel vaak het geval met debatteren.

INT: Denkt u dat debatteren kan bijdragen tot het kritisch denken van leerlingen? Waarom?

LK: Ja absoluut. We zeggen tegen de leerlingen heel vaak dat ze kritisch moeten zijn en dat ze niet zomaar alles moeten geloven wat ze in de media zien. Maar het zeggen is één ding en het zelf mogen proberen is nog een ander ding. Door ze te laten debatteren zie je welke leerlingen zelf een mening vormen en welke leerling klakkeloos zaken overnemen. Het zet hen ook aan het denken over de mening van de anderen.

INT: Hoe belangrijk is debatteren in het kader van 'burgerschap'?

Heel belangrijk. Burgerschap is samenleven, omgaan met mensen die anders zijn dan jou, leren omgaan met de diversiteit in de maatschappij. Dit is niet iets dat je leert door in handboeken te lezen, maar dit leer je door in interactie te gaan met elkaar.

INT: Hoe selecteer je geschikte onderwerpen voor debatten in de klas en waarmee houd je rekening?

LK: Ik probeer zo veel mogelijk de actualiteit in de klas te betrekken. Ik laat de leerlingen ook vaak zelf kiezen, op die manier zijn ze betrokken en betrek ik hun leefwereld. Dit vergroot niet alleen hun enthousiasme, maar ook de motivatie. Uiteraard zijn er ook de eindtermen waar ik rekening mee moet houden, maar ik vind het echt belangrijk dat ik onderwerpen bespreek die leven in de maatschappij.

INT: Wat zijn volgens u de voordelen van een debat in de klas?

Lk: Leerlingen leren een mening formuleren over een onderwerp. Het is vaak gemakkelijk om te zeggen dat je tegen iets bent, maar wanneer je dieper gaat graven dan merk ik je vaak dat leerlingen niet goed weten waarom ze tegen iets zijn. Het is als leerkracht altijd heel fijn om te zien hoe leerlingen hun mening gaan beargumenteren en soms zelf veranderen. Leerlingen leren ook luisteren naar elkaar.

INT: Wat zijn volgens u de nadelen van een debat in de klas?

LK: In een klas zijn er altijd leerlingen die net iets mondiger zijn dan andere leerlingen. Vaak gebeurt het dat zijn dan vrij dominant aanwezig zijn, het is soms moeilijk om iedereen evenveel spreektijd te geven. Bij gevoelige onderwerpen is het ook belangrijk dat er goede afspraken worden gemaakt, anders kan het snel uit de hand lopen, zoals bijvoorbeeld over Palestina/Israël.

INT: Zorgt debatteren niet voor meer polarisatie in de klas?

LK: Polarisatie is er sowieso al. Leerlingen met een heel sterke mening gaan niet plots een nog sterkere mening krijgen door het debat. Wat wel kan gebeuren is dat die sterke leerlingen de andere leerlingen 'meetrokken'. Het is belangrijk om vooral de middengroep, die vaak rustiger is, aan het woord te laten. Ik probeer ook altijd heel duidelijk aan te geven dat respect het allerbelangrijkste is tijdens een debat.

INT: Hoe beschouwt u de waarde van debatteren als onderwijsvorm in vergelijking met andere methoden voor kennisoverdracht en kritisch denken?

LK: Persoonlijk ben ik een grote fan van debatteren, maar ik weet dat dit niet voor elke leerkracht weggelegd is. Het is niet altijd evident om een klasgroep goed te leiden, zonder in chaos te vallen. Het is ook een tijdrovende werkvorm en kan daardoor ook niet te vaak worden toegepast.

INT: Hoe gaat u om met meningsverschillen en eventueel conflicten die zich tijdens het debat kunnen voordoen? LK: Als er geen meningsverschillen zijn dan kan er ook geen debat gevoerd worden. Als iedereen dezelfde mening heeft dan zou het debat al snel voorbij zijn, want dan komen we gewoon allemaal overeen. Het is net interessant dat iedereen een andere mening heeft. De leerlingen moeten luisteren naar elkaars mening en leren om op een respectvolle manier met elkaar in discussie te treden.

INT: Hoe bevordert u respectvolle discussies?

LK: Op voorhand worden altijd afspraken gemaakt, zoals elkaar laten uitspreken, we roepen niet, we schelden niet... Het is belangrijk dat deze afspraken worden nageleefd. Wanneer ik zie dat de leerlingen door elkaar praten, werk ik soms met een stok of bal, waarbij enkel de leerling spreekt die de bal/stok vast heeft. Dit lijkt misschien kinderachtig, maar het helpt wel om de vrede te bewaren. De moderator is verantwoordelijk om het debat in goede banen te leiden, maar uiteraard zal ik als leerkracht altijd ingrijpen wanneer ik het gevoel heb dat het uit de hand begint te lopen. Veel hangt ook af van de klasgroep, bij de ene klas verloopt dat al wat vlotter dan bij een andere klas.

INT: Hoe stimuleert u participatie bij het debatteren, hoe zorgt u ervoor dat alle leerlingen aan de beurt kunnen komen?

LK: Dit vind ik zelf een moeilijke. Ik merk dat er leerlingen zijn die gewoon echt niet graag voor een groep spreken en het liefst onder hun stoel kruipen. Ik zou leerlingen kunnen verplichten om min 1 à 2 keren aan de beurt te komen, maar dat voelt voor mij alsof ik hen forceer en dat doe ik niet graag. Sowieso laat ik de leerling zelf het onderwerp bepalen, zodat ze meer betrokken zijn. Maar het blijft moeilijk om die stille leerlingen te betrekken.

INT: Hoe beoordeel je de prestaties van studenten tijdens debatten?

LK: Dit vind ik ook een moeilijke, want je kan je op verschillende zaken beoordelen. Persoonlijk vind ik medewerking heel belangrijk, maar sommige leerlingen werken wel goed mee maar hun argumenten zijn maar pover. Andere leerlingen hebben zich goed voorbereid en hebben hierdoor sterke argumenten, maar slagen er niet in om die argumenten op een vlotte manier over te brengen. Ik probeer rekening te houden met verschillende aspecten: de argumenten, presentatiestijl, medewerking, respect...

INT: Hoe zorg je ervoor dat leerlingen goed geïnformeerd zijn over de onderwerpen?

LK: De leerlingen krijgen bijna altijd voorbereidingstijd, dit is soms tijdens de les of soms ook thuis. Wanneer de leerlingen geen tijd krijgen om zich voor te bereiden, dan zal ik voornamelijk letten op de vorm en minder op de inhoud.

INT: Ondersteunt de school debatteren op school?

LK: Vanuit de school wordt er niet echt iets gedaan rond debatteren. Ik weet dat meerdere leerkrachten dit wel doen tijdens hun lessen, zeker in de hogere jaren. Maar vanuit de school kan ik me niet echt iets bedenken waaruit zou blijken dat debatteren belangrijk is.

INT: Wat beschouwt u als een goed debat?

LK: Sterke argumenten en vlotte sprekers. Een goed debat mag pittig zijn, maar ten alle tijde respectvol.

INT: Wat vond u zelf van het onderwerp?

LK: Ik vind het zeker een interessant onderwerp, maar dat is ook omdat ik het op persoonlijk vlak ook interessant vind. Ik ben altijd wel te vinden voor een goed debat of een discussie.

INT: Welke tip zou jij willen meegeven rond het opzetten van debatten in de klas?

LK: Voorbereiding is belangrijk, zowel als leerkracht als voor de leerlingen. Maar heb geen schrik om een beetje chaos en pit toe te laten tijdens een debat.

Interview door De Rick Marie

INT: Op welke school geeft u les?

LK: Sint-Catharinacollege Geraardsbergen

INT: Hoelang geeft u al les?

LK: Dit is nu mijn 7de schooljaar, 2de schooljaar op SCCG

INT: In welke graad/jaar geeft u les?

LK: 2de graad Dubbele finaliteit en Arbeidsmarkt

INT: Welke vakken geeft u?

LK: rooms-katholieke godsdienst

INT: Heeft u zelf al in de klas gebruik gemaakt van een debat?

LK: ja ik heb al een debat gebruikt aan de hand van stellingenspel, maar vooral in de finaliteit arbeidsmarkt. En ook bepaalde onderwerpen uit het nieuws halen en daar rond reflecteren. Daarbij heb ik vooral begeleid.

INT: Wat is uw algemene ervaring over het gebruik van debatteren als onderwijsvorm in de klas?

Vraagt een goede voorbereiding, maar alles hangt af van de klasgroep. Je hebt klassen die goed meewerken, maar ook klassen die te rumoerig zijn. De leerlingen ervaren dit wel als iets leerzaam, ze leren ook luisteren naar elkaar en elkaars mening kennen/respecteren.

INT: Denkt u dat debatteren kan bijdragen tot het kritisch denken van leerlingen? Waarom?

LK: Binnen de lessen RK GO is kritisch denken van belang. Zo kan een debat/stellingenspel daar zeker bij bijbrengen. De leerlingen leren naar elkaar luisteren, hun mening op een correcte en beleefde manier formuleren (vaak nog hulp bij nodig) en waar nodig kunnen ze hun mening bijsturen. Dit is de dag van vandaag zeer belangrijk met het (fake) nieuws aan informatie op de sociale media.

INT: Hoe belangrijk is debatteren in het kader van 'burgerschap'?

LK: Zeer belangrijk. Aan de overload aan informatie en (fake) nieuws die zo maar ter beschikking is online, is het van belang dat ze kritisch leren nadenken over hun standpunt.

INT: Hoe selecteer je geschikte onderwerpen voor debatten in de klas en waarmee houd je rekening?

LK: Ja. Afhankelijk van het lesonderwerp.

INT: Wat zijn volgens u de voordelen van een debat in de klas?

LK: Andere werkvorm (afwisseling), Kritisch leren nadenken

INT: Wat zijn volgens u de nadelen van een debat in de klas?

LK: Moeilijk iedereen te activeren. Niet elke leerling is in staat om deel te nemen, bv door een andere thuistaal te hebben.

INT: Zorgt debatteren niet voor meer polarisatie in de klas?

LK: Neen, het is belangrijk om een debat goed te lijden.

INT: Hoe beschouwt u de waarde van debatteren als onderwijsvorm in vergelijking met andere methoden voor kennisoverdracht en kritisch denken?

LK: Omdat er bij een debat meningen naar voor komen die gegrond zijn vanuit een overtuiging en de leerlingen zijn verplicht om te luisteren naar elkaar. Hierdoor kunnen ze al dan niet hun eigen mening bijsturen.

INT: Hoe gaat u om met meningsverschillen en eventueel conflicten die zich tijdens het debat kunnen voordoen?

LK: In principe is er niets fout met een meningsverschil. Het is alleen de manier waarop iets gezegd wordt dat van belang is.

INT: Hoe bevordert u respectvolle discussies?

LK: Dat is iets waar je al van in het begin van het schooljaar moet aan werken en dat opgenomen wordt in mijn klasafspraken. Ik waak erover dat ze luisteren naar elkaar, correct taalgebruik hanteren en niet met elkaar beginnen lachen. M.a.w. dat er een gezond leef en leerklimaat is.

INT: Hoe stimuleert u participatie bij het debatteren, hoe zorgt u ervoor dat alle leerlingen aan de beurt kunnen komen?

LK: Door de stillere leerlingen aan te duiden/spreken.

INT: Wat zouden uitdagingen kunnen zijn waarmee je te maken krijgt bij het implementeren van debatteren in de klas, en hoe ga je daarmee om?

LK: De voorgaande vraag. Vaak zijn het de mondig sterkere leerlingen die het voortouw nemen. Wat hier misschien kan helpen is een taakverdeling?

INT: Kunt u voorbeelden geven van debat onderwerpen die tijdens uw lessen effectief zijn gebleken?

LK: Een echt specifiek voorbeeld kan ik niet geven maar het is wel zo dat ze elkaars mening beter leren respecteren/begrijpen en aanvaarden.

INT: Hoe beoordeel je de prestaties van studenten tijdens debatten?

LK: Ik geef geen cijfer op debatteren. Een cijfer geven op eigen mening is zeer moeilijk. Waarvan ik soms gebruik maak is een rubrics die ik vooraf opstel en meedeel.

INT: Hoe zorg je ervoor dat ze goed geïnformeerd zijn over de onderwerpen?

LK: Door een debat/stellingenspel te gebruiken die te maken heeft met de les.

INT: Ondersteunt de school debatteren op school?

LK: Ik denk dat het vooral de leerkrachten zelf zijn die ervoor kiezen om debatteren aanbod te laten komen in hun lessen. Op school zelf worden er niet echt debatten georganiseerd.

INT: Wat vond u zelf van het onderwerp?

LK: Debatteren is van belang willen we kritische actieve burgers activeren.

INT: Als ik alles even samenvat ... zijn er nog zaken die gecorrigeerd moeten worden?

LK: Er kan altijd wel wat bijgestuurd worden. Bijvoorbeeld de stillere leerlingen activeren.

INT: Welke tip zou jij willen meegeven rond debatteren in de klas?

LK: Voordat je echt overgaat naar debatteren moet je zelf genoeg kennis hebben over het onderwerp. En zorg ook voor een goed/leef- en leerklimaat in de klas

4.4. Bijlage 5: extra materiaal debat op voeten

4.4.1. Artikel Bart De Pauw

Archiefbeeld: Bart De Pauw en zijn advocaat Michael Verhaeghe (l).
Jasper Jacobs

Tv-maker Bart De Pauw krijgt 6 maanden met uitstel voor stalking van 5 vrouwen

Tv-maker Bart De Pauw is door de correctionele rechtbank in Mechelen schuldig bevonden aan stalking van 5 vrouwen en aan overlast met elektronische communicatiemiddelen bij 1 vrouw. Hij krijgt een celstraf van 6 maanden met uitstel. De Pauw zegt "heel teleurgesteld" te zijn.

Stefan Grommen

De correctionele rechtbank van Antwerpen, afdeling Mechelen, acht tv-maker Bart De Pauw schuldig aan belaging (stalking dus) van 5 vrouwen, onder wie actrices Ella-June Henrard en Liesa Naert, en elektronische overlast bij 1 vrouw. Hij krijgt daarvoor een celstraf van 6 maanden met uitstel gedurende 3 jaar. In de praktijk betekent dat dus dat De Pauw enkel effectief de cel in moet als hij de komende 3 jaar nog meer strafbare feiten zou plegen (en dat hoeft voor de duidelijkheid dus niet over hetzelfde soort feiten te gaan).

Bart De Pauw
"Zware straf" versus
"belangrijke erkenning": dit
zeggen de advocaten over het
vonnis in zaak-De Pauw
do 25 nov 2021 © 16:59

In totaal hadden 9 vrouwen zich burgerlijke partij gesteld in de zaak en volgens de aanklager waren mogelijk zelfs 13 vrouwen het slachtoffer geworden van De Pauw. Maar de rechter ging daar dus niet volledig in mee. Zo werden onder meer de beschuldigingen door actrices Maaïke Cafmeyer en Lize Feryn ongegrond verklaard.

3 criteria voor "stalking"

Op het volledige vonnis, en dus ook de motivering van de rechter, is het nog wachten tot deze namiddag. Maar persrechter Theo Byl kon inhoudelijk al iets meer details kwijt. "Voor elektronische overlast is bijzonder opzet vereist, wat betekent: heel bewust mensen storen en overlast bezorgen met een communicatiemiddel. Dat is maar voor 1 feit bewezen", legt Byl uit.

"De veroordeling is belangrijk voor de belaagde vrouwen, want ze zien dat als de erkenning dat wat Bart De Pauw gedaan heeft, strafbaar is", legt Fatma Taspinar uit in "Het journaal":

Om van belaging of "stalking" te kunnen spreken, moet aan 3 voorwaarden voldaan zijn: ten eerste moeten de feiten (bijvoorbeeld verstuurd berichten of bepaalde gedragingen) bewezen zijn, ten tweede moet het slachtoffer "ernstig in de rust verstoord zijn" en ten slotte moet de vermoedelijke dader ook wéten dat hij die rust verstoort.

Voor een aantal slachtoffers was de feitelijkheid niet bewezen: er was bijvoorbeeld niet aangetoond dat er berichten waren

Persrechter Theo Byl

Voor 5 vrouwen kunnen die 3 criteria weerhouden worden, weet Byl. "Maar voor een aantal slachtoffers was de feitelijkheid niet bewezen: er was dus bijvoorbeeld niet aangetoond dat er berichten waren. Voor een aantal anderen was niet aangetoond dat het slachtoffer op een ernstige manier in de rust verstoord was. En voor nog een tweetal anderen was niet aangetoond dat De Pauw op de hoogte was van het feit dat hij de rust verstoort."

Sms-berichten

De uitspraak vormt het (voorlopige?) slotakkoord van een zaak die al van start ging in 2017. Dat gebeurde nadat de tv-maker zelf in een video had bekendgemaakt dat de VRT de samenwerking met hem had stopgezet, nadat enkele vrouwen getuigd hadden dat hij hen had lastiggevallen. Een paar dagen later startte het parket van Antwerpen op eigen initiatief een gerechtelijk onderzoek.

Bart De Pauw

13 vrouwen, 80 verhoren en honderden sms'en: hierover zal vandaag en morgen gepleit worden op proces tegen Bart De Pauw

wo 13 okt 2021 © 05:17

Uit dat onderzoek bleek dat minstens 13 vrouwen - actrices, medewerksters en stagiaires van zijn productiehuis Koeken Troef - mogelijk het slachtoffer waren van stalking door De Pauw. Uiteindelijk stelden 9 vrouwen zich burgerlijke partij. Ze eisten een symbolische schadevergoeding van 1 euro.

Tijdens het proces vorige maand bleek vooral hoe De Pauw verschillende dames tientallen tot honderden amoureuze, flirterige en soms ook expliciete sms-berichten op korte tijd stuurde, soms tot diep in de nacht.

Geen schuldinzicht

De openbaar aanklager stelde daarom tijdens het proces, ruim een maand geleden intussen, dat De Pauw misschien geen seksuele misdrijven had gepleegd, maar dat hij de rust van de betrokken vrouwen ernstig verstoord had. "En dat vanuit een gezagsrelatie." Hij had daarom een straf van 1 jaar met uitstel gevraagd. De aanklager had er ook weinig begrip voor dat De Pauw nauwelijks schuldinzicht betoonde.

Normaal gezien zou het vonnis tegen De Pauw niet worden voorgelezen, vanwege de coronasituatie. De uitspraak zou naar alle betrokken partijen worden verstuurd. Maar uiteindelijk besliste de rechtbank om toch een deel van het vonnis voor te lezen.

4.4.2. Artikel Nicolas Caeyers

Nicolas Caeyers bij de rechtbank in Leuven op 9 januari.
Foto: XP

Acteur en influencer Nicolas Caeyers veroordeeld tot 1 jaar cel met uitstel voor verkrachting van 2 minderjarigen

Acteur en influencer Nicolas Caeyers (31) is door de correctionele rechtbank in Leuven veroordeeld tot 1 jaar cel met uitstel voor de verkrachting van 2 minderjarigen van 13 en 15 jaar oud. Hij moet dus niet naar de gevangenis als hij zich aan een reeks voorwaarden houdt.

De acteur zocht via sociale media contact met de minderjarigen en sprak daarna met hen af om seks te hebben. Caeyers was 22 jaar oud op het moment dat hij seks had met de jongen van 13.

Het openbaar ministerie eiste 2 jaar cel, vandaag is Caeyers veroordeeld tot een gevangenisstraf van 1 jaar met uitstel van 5 jaar. Hij moet dus niet naar de gevangenis als hij zich aan een reeks voorwaarden houdt. De rechter oordeelde dat het gaat om "ernstige feiten", die getuigen van "verregaande normvervaging".

"De beklaagde heeft de psychische integriteit van de jongens geschaad met oog op zijn eigen seksualiteitsbehoefte", stelt de rechter. "Hij heeft zijn naam en bekendheid gebruikt om nieuwsgierigheid op te wekken bij tieners die nog op zoek waren naar hun eigen seksualiteit."

Caeyers moet aan de 2 slachtoffers een morele schadevergoeding van 7.500 euro betalen en krijgt een contactverbod. Hij mag de komende 5 jaar ook geen functie uitoefenen die hem in een gezagsrelatie boven minderjarigen plaatst en hij is uit zijn burgerrechten ontzet voor 5 jaar. Daarnaast moet Caeyers ook altijd toelating geven aan de politie om zijn computer te laten onderzoeken.

Als verzachtende omstandigheid werd wel aangehaald dat "uit psychisch onderzoek blijkt dat het risico op grensoverschrijdend gedrag op korte en lange termijn als laag wordt ingeschat". Caeyers nam zelf in 2018 al het initiatief om zich te laten begeleiden. Hij moet zich ook nu nog verder laten begeleiden door een psychiater.

5. Bibliografie

Betty Martin – *Developer of the Wheel of Consent*. (z.d.). <https://bettymartin.org/>

Cijfers over seksueel misbruik in België. (z.d.). Sensoa. <https://www.sensoa.be/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-bij-jongeren-en-volwassenen-feiten-en-cijfers#title4>

Debagora. (n.d.). <https://webdeb.be/debagora>

Departement Cultuur, Jeugd & Media. <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/nieuws/nee-altijd-oke-videoreeks-helpt-kinderen-hun-grenzen-aan-te-geven>

Fonds Slachtofferhulp. (2017, 13 juli). *Toestemming: zo simpel als thee* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=7KORsGR7f9o>

Grensoverschrijdend gedrag in de klas. (n.d.). Voor. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/grensoverschrijdend-gedrag-op-school/grensoverschrijdend-gedrag-in-de-klas>

Nws, V. (2024, 13 februari). Acteur en influencer Nicolas Caeyers veroordeeld tot 1 jaar cel met uitstel voor verkrachting van 2 minderjarigen. vrt.nws.be. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/02/12/uitspraak-zedenzaak-minderjarigen-nicolas-caeyers-minderjarigen/>

Nws, V. (2021, 25 november). Tv-maker Bart De Pauw krijgt 6 maanden met uitstel voor stalking van 5 vrouwen. vrt.nws.be. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/11/25/vonnis-zaak-bart-de-pauw/>

Schooldebatteren. (n.d.). *Estafettespeech: Samenwerken en structuur*. <https://www.schooldebatteren.nl/wp-content/uploads/2020/06/Estafettespeech.pdf>

Schooldebatteren.nl. (n.d.). *WERKVORM Het debat op voeten* [Description]. <https://www.schooldebatteren.nl/wp-content/uploads/2022/06/Debat-op-voeten.pdf>

Schooldebatteren.nl. (z.d.). Freeze & Go. *schooldebatteren.nl*. Geraadpleegd op 19 november 2023, van <https://www.schooldebatteren.nl/wp-content/uploads/2020/06/FreezeGo.pdf>

Vandemaele, S. (2023, August 25). *De mening van elke leerling horen? Probeer het 'gesprek op voeten.'* Klasse. <https://www.klasse.be/520880/mening-werkvorm-gesprek-op-voeten/>

Vrt. (2023, September 29). Nee is altijd oké: Ketnet leert kinderen hun grenzen aangeven met nieuwe campagne VRT. <https://www.vrt.be/nl/over-de-vrt/nieuws/2023/09/28/nee-is-altijd-oke/>